

ВНМП НГУ 7-00(07).02

ПРОГРАМА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ГРУДЕНЬ 2022

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень на розповсюдження немає.

**ДЕПАРТАМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ**

ВНМП НГУ 7-00(07).02

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ командувача

Національної гвардії України

16.12.2022 № 477

**ПРОГРАМА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Військова навчально-
методична публікація
командирам (начальникам)
з організації індивідуальної
підготовки сержантського
складу Національної гвардії
України**

ГРУДЕНЬ 2022

**ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень на розповсюдження немає.**

**ДЕПАРТАМЕНТ
ПІДГОТОВКИ**

**ПРОФЕСІЙНОЇ
ГОЛОВНОГО**

**УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ
УКРАЇНИ**

ПЕРЕДМОВА

Програму індивідуальної підготовки сержантського складу Національної гвардії України (далі – Програма) розроблено групою офіцерів департаменту професійної підготовки Головного управління Національної гвардії України спільно з головним сержантом Національної гвардії України на основі військових публікацій Національної гвардії України, Збройних Сил України з метою вироблення єдиних підходів командирів (начальників) до організації та проведення індивідуальної підготовки сержантського складу Національної гвардії України на випробувальний термін (1 рік).

Цю Програму погоджено із структурними підрозділами Головного управління Національної гвардії України.

На підставі пропозицій директора департаменту професійної підготовки Головного управління Національної гвардії України, за результатами проведення апробації під час підготовки сержантського складу військових частин (підрозділів та установ) Національної гвардії України за рішенням командувача Національної гвардії України до неї вноситимуться зміни та доповнення.

Усі зауваження та пропозиції, що стосуються цієї Програми, надавати до управління підготовки військ департаменту професійної підготовки Головного управління Національної гвардії України (тел. 428-66-40).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ЗМІСТ	3
	ВСТУП	4
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	5
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	6
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	8
1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	9
2.	ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХОДІВ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	12
3.	КЕРІВНИЦТВО ІНДИВІДУАЛЬНОЮ ПІДГОТОВКОЮ	16
4.	ВИМОГИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ТЕМАТИЧНИЙ РОЗРАХУНОК ЗА ПРЕДМЕТАМИ НАВЧАННЯ	17
	ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ПРЕДМЕТІВ НАВЧАННЯ	17
	ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА	18
	Загальновійськова підготовка	18
	Тактика при виконанні спеціальних завдань	23
	ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА	26
	МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА	28
	ВІЙСЬКОВА ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ	30
	ВІЙСЬКОВО-ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА	32
	ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ	35
	ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА	36
	ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА	39
	СТРОЙОВА ПІДГОТОВКА	39
	ТЕХНІЧНА ПІДГОТОВКА	41
	СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА	43
	ГЕНДЕРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	44
5.	МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ПРОГРАМИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕРЖАНТСЬКОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	45
	ДОДАТКИ	46
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	57

ВСТУП

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти України Національній гвардії України потрібні навчені військовослужбовці сержантського складу, які у складі військової частини (підрозділу) спроможні діяти як самостійно, так і спільно з підрозділами Збройних Сил України та виконувати поставлені службово-бойові (бойові) завдання.

Основні теоретичні знання військовослужбовці сержантського складу Національної гвардії України набувають у Навчальному центрі Національної гвардії України. У подальшому поглиблення (отримання) теоретичних знань, набуття та формування практичних умінь і навичок здійснюється під час проведення заходів як індивідуальної, так і колективної підготовки.

Індивідуальна підготовка проводиться з урахуванням керівних документів Національної гвардії України, завдань, що виконуються сержантським складом як у мирний час, так і в особливий період, у тому числі у воєнний час, та рівня підготовки з метою досягнення визначеного рівня професійних знань, умінь та навичок у виконанні функціональних обов'язків.

Актуальність видання цієї Програми обумовлена створенням дієвої системи індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу у військових частинах (підрозділах) Національної гвардії України, одним з важливих елементів якої є її якісне планування.

Викладені в Програмі положення слід застосовувати творчо та відповідно до конкретної мети навчання, рівня індивідуальної (фахової) підготовки військовослужбовців сержантського складу, а також виконання завдань за призначенням військових частин (підрозділів).

Спираючись на Програму, необхідно вести постійну роботу з подальшого вдосконалення змісту та тематики проведення заходів індивідуальної підготовки та впровадження у практику нових та більш ефективних форм і методів навчання.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	Наказ командувача Національної гвардії України від 06.03.2017 № 138 «Про затвердження Програми з бойової та спеціальної підготовки підрозділів Національної гвардії України»
	Директива командувача Національної гвардії України від 07.12.2021 № Д-25 «Про організацію підготовки Національної гвардії України у 2022, 2023 роках»
	Наказ командувача Національної гвардії України від 15.03.2019 № 144 «Про затвердження Інструкції з організації і проведення зборів з особовим складом Національної гвардії України»
ВКП НГУ 1-00.01	Доктрина з військового лідерства в Національній гвардії України, затверджена наказом командувача Національної гвардії України від 06.12.2022 № 450
ВКДП 7-00(03).01	Настанова з бойової підготовки у Збройних Силах України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 07 жовтня 2020 року
ТП 7-00-01.02	Програма індивідуальної підготовки сержантського (старшинського) складу Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 17 серпня 2020 року

Примітка. У разі якщо військову публікацію, на яку подано посилання, замінено новою або до неї внесено зміни, слід застосовувати нову військову публікацію, охоплюючи всі внесені до неї зміни.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Вправа – цілеспрямоване та планомірно організоване виконання розумових та практичних дій (прийомів) з метою засвоєння знань, формування та вдосконалення практичних умінь та навичок.

Групова вправа – вид навчального заняття, яке проводиться методом виконання тими, що навчаються, функціональних обов'язків визначених посадових осіб військових частин та підрозділів. Під час проведення цього виду занять набуваються вміння з організації та планування операцій (бойових дій, бою) з управліннями (силами) та їх всебічного забезпечення.

Заняття – форма навчання, яка включає цілеспрямовану діяльність керівника та тих, що навчають, з метою передачі їм знань, створення умов для отримання та розвитку (набуття) певних умінь та навичок. Заняття проводяться, як правило, у складі груп індивідуальної підготовки сержантського складу під керівництвом безпосередніх начальників (керівників груп індивідуальної підготовки).

Збори – система заходів військового навчання і виховання, які спрямовані на надання та вдосконалення теоретичних знань, практичних умінь і навичок, професійних якостей за відповідним фахом (спеціальністю) та посадами як індивідуально, так і в складі підрозділів (розрахунків), військових частин (підрозділів). Збори проводяться з короткостроковим перебуванням військовослужбовців у розпорядженні відповідного командира (начальника) для навчання їх з відривом від виконання функціональних обов'язків.

Завдання (підзавдання) – чітко визначено дію, яка оцінюється та виконується військовослужбовцем.

Індивідуальна підготовка – цілеспрямований та організований процес послідовних заходів навчання, виховання та набуття індивідуальних спроможностей, які спрямовані на формування у військовослужбовців потрібного рівня знань, умінь, навичок, фахової майстерності, фізичних та психологічних якостей, необхідних для виконання обов'язків за посадою (спеціальністю) як у мирний час, так і в особливий період, у тому числі у воєнний час.

Індивідуальна спроможність військовослужбовця – рівень його теоретичних знань, практичних умінь та навичок, психологічних та фізичних якостей, якими повинен володіти військовослужбовець, для якісного виконання функціональних обов'язків відповідно до займаної посади.

Інструктивне (інструкторсько-методичне) заняття – вид заняття, яке спрямовано на отримання знань, удосконалення умінь та навичок військовослужбовців щодо методики підготовки та проведення заходів бойової підготовки. Вони проводяться на будь-якому об'єкті, навчальної матеріально-технічної бази військової частини. Під час таких занять основна увага спрямовується на правильний вибір і застосування найбільш доцільних форм та методів навчання, ефективного використання методичних прийомів, навчально-матеріальної бази та навчального часу, вироблення єдиної методики вивчення

нових питань теорії і практики тактики, вогневої підготовки та інших, як правило, основних предметів навчання.

Контрольні заходи – елемент зворотного зв'язку в процесі індивідуальної підготовки, який визначає відповідність рівня набутих знань, умінь та навичок.

Види контролю: вхідний, поточний, підсумковий.

Лекція – вид навчального заняття, яке проводиться методом усного викладання нового теоретичного матеріалу в поєднанні з методом демонстрації (показу).

Норматив – часовий, кількісний, якісний показник виконання визначених завдань, прийомів і дій окремими військовослужбовцями чи підрозділами в ході бойової підготовки на навчаннях, тренуваннях, а також при експлуатації озброєння і бойової техніки з дотриманням послідовності (порядку), передбаченої статутами, посібниками та інструкціями.

Предмет навчання – система понять про явища, закономірності, закони, теорії будь-якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, що навчаються, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Показове заняття – вид заняття, яке проводиться з найважливіших тем і складних елементів бойової підготовки з метою впровадження передового досвіду в процес навчання, вироблення єдності поглядів найбільш ефективного порядку підготовки та методики проведення заходів бойової підготовки, показу найбільш доцільних методів роботи командирів і штабів, прийомів та способів дій підрозділів, застосування озброєння і військової техніки в бою (бойових діях).

Практичне заняття – вид заняття, під час якого керівник організовує засвоєння теоретичних знань шляхом індивідуального виконання спеціально сформульованих завдань та певних практичних вправ (прийомів, дій). Під час практичних занять закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, набуваються навички та уміння в проведенні тактичних розрахунків, відпрацюванні бойових документів, виконанні практичних завдань (вправ, нормативів тощо) за посадою.

Самостійна робота – відпрацювання та засвоєння навчального матеріалу, закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок; виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін; підготовка до майбутніх занять та контрольних заходів; формування в тих, хто навчається самостійності та ініціативи в пошуку та набутті знань.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (прийомів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
АТО	антитерористична операція
АТ	автомобільна техніка
БТР	бронетранспортер
БА	бойовий автомобіль
БТОТ	бронетанкове озброєння і техніка
ЗСУ	Збройні Сили України
МВС	Міністерство внутрішніх справ України
НВ	начальник варти
НВН	начальник військового наряду
НГУ	Національна гвардія України
НМТБ	навчальна матеріально-технічна база
ОВТ	озброєння та військова техніка
ОГП	охорона громадського порядку
ООС	операція Об'єднаних сил
ОТО	оперативно-територіальне об'єднання
ПТОР	пункт технічного обслуговування та ремонту
РХБ захист	радіаційний, хімічний, біологічний захист
СМЗ	сержант з матеріального забезпечення
ТО	технічне обслуговування
ТХП	трубка холодної пристрілки

I. Загальні положення

1. Програма індивідуальної підготовки

1.1. Програма індивідуальної підготовки сержантського складу НГУ – військова публікація, яка визначає порядок відпрацювання тематики індивідуальної підготовки за предметами, завданнями (підзавданнями) з метою набуття індивідуальних спроможностей за фахом. Вона призначена для набуття (відновлення) індивідуальних умінь військовослужбовців сержантського складу щодо ефективного виконання ними службових обов'язків за посадою під час самостійного виконання завдань за призначенням.

1.2. Індивідуальна підготовка сержантського складу вважається пріоритетним напрямком діяльності командирів (начальників) усіх рівнів щодо підвищення професійної майстерності військовослужбовців сержантського складу.

2. Основні завдання та принципи індивідуальної підготовки

2.1. Основними завданнями індивідуальної підготовки сержантського складу є:

- а) набуття і підтримання знань, вироблення навичок дій під час виконання посадових обов'язків;
- б) вироблення і вдосконалення командних навичок;
- в) відмінне знання озброєння, спеціальних засобів і військової техніки підрозділу та способів його ефективного застосування;
- г) навчання діям на бойовій техніці та зі зброєю;
- д) вивчення та оволодіння способами індивідуального впливу на підлеглих і розвиток якостей, необхідних для вивчення їх індивідуальних психологічних особливостей;
- е) навчання практиці роботи із згуртування військових колективів та попередження конфліктних ситуацій між військовослужбовцями;
- ж) набуття спроможностей у виконанні функціональних обов'язків за вищою посадою;
- з) удосконалення методичної майстерності з питань навчання та виховання підлеглого особового складу;
- к) підтримання та покращення лідерських, психологічних і фізичних якостей;
- л) аналіз, узагальнення та доведення досвіду виконання бойових (спеціальних) завдань у районах бойових дій;
- м) дотримання заходів безпеки, забезпечення збереження життя і здоров'я підпорядкованого особового складу під час виконання завдань за призначенням.

2.2. Принципами індивідуальної підготовки сержантського складу є:

- а) поєднання різних форм, методів навчання і видів занять, постійний їх розвиток на основі аналізу результатів підготовки та впровадження досвіду;

- б) відповідність навчальних цілей – змісту та характеру завдань, що покладаються на сержантський склад;
- в) послідовний перехід від простих до складних форм навчання;
- г) наочність у підготовці;
- д) єдність навчання і виховання, тісний зв'язок теорії і практики;
- е) свідомість, активність і самостійність тих, що навчаються;
- ж) систематичність, комплексність у підготовці;
- з) міцність оволодіння знаннями, навичками та вміннями;
- к) колективізм та індивідуальний підхід у підготовці;
- л) спирання на наявні знання, навички та вміння сержантів.

2.3. Успішне вирішення завдань індивідуальної підготовки сержантського складу досягається:

- а) детальним та якісним плануванням індивідуальної підготовки;
- б) безумовним дотриманням розкладів індивідуальної підготовки та вимог розпорядку дня щодо проведення самостійної роботи як основного заходу індивідуальної підготовки впродовж тижня;
- в) якісною підготовкою керівників до заходів індивідуальної підготовки, їх високою методичною майстерністю під час надання допомоги тим, що навчаються;
- г) максимальним залученням (охопленням) військовослужбовців сержантського складу до навчання;
- д) ефективним та раціональним використанням НМТБ, навчального часу та виділених ресурсів;
- е) особистою відповідальністю військовослужбовців сержантського складу за свій рівень навченості;
- ж) вивченням та впровадженням досвіду, індивідуальної та колективної підготовки;
- з) використанням у системі підготовки новітніх технічних засобів навчання, нових досягнень інформаційних технологій, педагогіки і психології;
- к) здійснення постійного контролю за рівнем навченості військовослужбовців сержантського складу, їхньої підготовки і проведенням кожного заходу індивідуальної підготовки.

3. Основними формами навчання в системі індивідуальної підготовки є:

- а) збір (навчальний, навчально-методичний);
- б) навчальні заняття (лекція, практичні, інструкторсько-методичні (інструктивні) та показові);
- в) самостійна робота;
- г) контрольні заняття.

4. Організація індивідуальної підготовки

4.1. Організація індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу включає:

- а) планування та проведення заходів індивідуальної підготовки;
- б) контроль заходів індивідуальної підготовки;
- в) оцінювання результатів індивідуальної підготовки;
- г) всебічне забезпечення індивідуальної підготовки;
- д) створення та використання НМТБ;
- е) керівництво індивідуальною підготовкою.

4.2. Вимоги до організації індивідуальної підготовки:

а) тісний взаємозв'язок тематики занять індивідуальної підготовки сержантів відповідно до напрямку службово-бойової діяльності військової частини (підрозділу);

б) особиста участь прямих командирів (начальників) у підготовці та проведенні занять з індивідуальної підготовки та відповідних зборів;

в) визначення робочих днів на місяць для проведення занять, зборів з урахуванням максимального залучення військовослужбовців сержантського складу до цих заходів (*виконання завдань за призначенням, охоплення занять з підлеглим особовим складом тощо*).

4.3. Відповідальними за організацію індивідуальної підготовки сержантського складу в системі бойової підготовки, якісну підготовку та проведення заходів індивідуальної підготовки є:

а) у військових частинах (підрозділах) – командир (головний сержант) військової частини (підрозділу);

б) безпосередньо – керівник відповідної групи індивідуальної підготовки. Вони розробляють плануючі документи, організують заняття з індивідуальної підготовки, забезпечують їх якісне проведення, узагальнюють результати, контролюють і надають допомогу командирам підрозділів у плануванні і проведенні заходів індивідуальної підготовки, організують ведення обліку і звітності індивідуальної підготовки сержантського складу.

4.4. Перелік тем для відпрацювання, кількість годин на кожен предмет навчання та на кожен тему визначає командир (начальник) з урахуванням призначення підрозділу, рівня підготовки військовослужбовців сержантського складу, вказівок безпосередніх командирів.

Тривалість навчальної години становить **50 хвилин**, тривалість навчального дня – **6 годин**, періодичність визначається індивідуально, але не менше **одного дня на місяць**.

Під час проведення польових виходів, бойового злагодження підрозділів, батальйонних (ротних) груп, інших занять, пов'язаних з виходом за межі пунктів дислокації, тривалість навчального дня може збільшуватися **до 10 годин**.

Відповідальність за рівень підготовки військовослужбовців сержантського складу та їх готовність до виконання службово-бойових (бойових) завдань несе командир (головний сержант) військової частини (підрозділу).

4.5. В органах управління, військових частинах (підрозділах) створюються

наступні групи індивідуальної підготовки сержантського складу:

а) військовослужбовці сержантського складу, які мають підпорядкований особовий склад (командири відділення, головні сержанти взводів);

б) військовослужбовці сержантського складу, які не мають підпорядкованого особового складу (інструктори, НВ, НВН, СМЗ, контролери, начальники складів, медики, зв'язківці тощо), підгрупи за напрямками професійної діяльності.

4.6. У навчальних підрозділах (центрах) створюються наступні групи індивідуальної підготовки сержантського складу:

а) які мають підпорядкований особовий склад (курсантів) та інструкторський склад циклових комісій (навчальних підрозділів);

б) які не мають підпорядкованого особового складу (курсантів).

4.7. Збори в навчальних центрах плануються і проводяться щорічно в масштабах навчального центру (навчальної військової частини) **один раз на рік** (на початку навчального року), терміном до 2-3 діб.

II. Планування та проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу Національної гвардії України

1. Планування індивідуальної підготовки

1.1. Індивідуальна підготовка сержантського складу планується в загальній системі бойової підготовки відповідно до рішення начальника, командира військової частини (підрозділу) у Плані підготовки (бойової підготовки) територіального управління (військової частини) на рік.

1.2. Планування індивідуальної підготовки полягає в колективній роботі командирів (начальників) та інших посадових осіб щодо визначення порядку і послідовності проведення узгоджених за замислом, місцем і часом заходів індивідуальної підготовки сержантського складу, спрямованих на набуття визначених індивідуальних спроможностей, всебічного забезпечення спланованих заходів та відображення їх у планувальних документах.

Планування індивідуальної підготовки сержантського складу здійснюється на основі директиви командувача Національної гвардії України щодо організації підготовки Національної гвардії України у визначених роках або іншого аналогічного планувального документа Головного управління НГУ.

1.3. У територіальних управліннях, військових частинах заходи індивідуальної підготовки сержантського складу і терміни їх проведення відображаються у відповідних планах підготовки (бойової підготовки) і уточнюються в планах основних заходів на місяць, що затверджуються безпосередніми начальниками (у батальйоні – план бойової підготовки (на місяць), у роті – календарний план заходів (на місяць), розклад занять (на місяць

або тиждень).

До планів підготовки (бойової підготовки) додається окремим додатком:

1. План індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу територіального управління, військової частини (додаток 1), що розробляється в ході загального планування на навчальний рік з іншими планувальними документами. Цей План, як правило, включає такі розділи:

а) типовий розрахунок годин за предметами навчання;

б) склад навчальних груп індивідуальної підготовки сержантського складу (визначається рішенням відповідних командирів (начальників) з дотриманням принципу – **кожний начальник навчає своїх підлеглих і несе персональну відповідальність за їх підготовку відповідно до організаційно-штатної структури та підготовки за фахом.**

2. У батальйоні (окремій роті) – План проведення індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу батальйону на місяць (додаток 2).

Спеціальна підготовка планується для кожної категорії сержантів з урахуванням особливостей професійної діяльності відповідної категорії сержантів.

2. Організація і проведення занять з індивідуальної підготовки

2.1. Порядок організації і проведення занять з індивідуальної підготовки сержантського складу визначається в наказі начальника територіального управління (командира військової частини) щодо організації підготовки офіцерів, сержантського складу _____ територіального управління (військової частини) Національної гвардії України.

2.2. Послідовність проведення заходів з індивідуальної підготовки уточнюється розкладом занять на місяць (додаток 3). Це завдання покладається на командирів (начальників), які відповідають за напрямок індивідуальної підготовки сержантського складу.

Затвердження розкладів занять, заходів індивідуальної підготовки здійснюється до **25 числа** поточного місяця.

Не пізніше ніж за дві доби до початку занять керівники занять затверджують у безпосередніх командирів плани-конспекти/плани проведення занять.

2.3. Командир (начальник) має право змінювати теми, зміст занять (навчальних питань), установлювати час на відпрацювання кожного предмета та теми (враховуючи рівень навченості підпорядкованого сержантського складу та завдання, які покладені на військову частину (підрозділ)).

Під час виконання завдань за призначенням за межами пунктів дислокації сержантський склад займається згідно з цією Програмою відповідно до рішення командира (начальника).

Перелік предметів, тем, зміст занять та їх тривалість визначає командир підрозділу з урахуванням характеру завдань, які виконуються особовим складом, наявності часу, обсягу службового навантаження на особовий склад.

Заняття повинні бути спрямовані на вдосконалення набутих знань та навичок для виконання того завдання, яке виконує підрозділ за межами пункту постійної дислокації, з урахуванням досвіду, отриманого під час його виконання.

2.4. Предметами індивідуальної підготовки сержантського складу є: тактична підготовка (загальновійськова підготовка та тактика при виконанні спеціальних завдань), вогнева підготовка, методична підготовка, військова педагогіка та психологія, стройова підготовка, технічна підготовка, спеціальна підготовка та гендерна компетентність.

3. Збори в системі індивідуальної підготовки

3.1. Збори із сержантським складом плануються і проводяться:

а) з військовослужбовцями, які обіймають командні посади (головні сержанти батальйонів, рот) – під керівництвом командирів (головних сержантів) військових частин;

б) з військовослужбовцями, які обіймають інструкторські посади (в тому числі інструктори груп військових частин (підрозділів)) – під керівництвом начальника Начального центру НГУ;

в) з головними сержантами військових частин, головними сержантами батальйонів військових частин ОТО – під керівництвом начальника (головного сержанта) територіального управління.

3.2. За формами навчання збори поділяються на навчальні та навчально-методичні.

Навчальні збори проводяться з метою підвищення кваліфікації військовослужбовців та, у свою чергу, поділяються на командирські і спеціальні збори.

Командирські збори проводяться з військовослужбовцями сержантського складу, які перебувають на командирських (начальницьких) посадах, з вивченням найбільш складних тем командирської підготовки та відображення питань взаємодії, підвищення рівня теоретичних та практичних компетентностей, динаміки службово-бойової діяльності.

Спеціальні збори проводяться з військовослужбовцями сержантського складу з вивченням питань виконання посадових обов'язків за фахом (спеціальністю). Спеціальні збори також проводяться для вивчення новітніх зразків техніки, зброї, озброєння, засобів зв'язку та з питань службово-бойових завдань за призначенням, покладених на військові частини та підрозділи.

Навчально-методичні збори проводяться з військовослужбовцями сержантського складу, які перебувають на командирських (начальницьких) посадах та посадах інструкторів, з метою покращення їх кваліфікації, методичної майстерності в навчанні та вихованні підлеглих. На цих зборах вивчаються

новітні технічні (інженерно-технічні) засоби, бойова (спеціальна) техніка та тактичні способи її застосування, важливі питання організації службово-бойової діяльності та практичного виконання службово-бойових завдань, установлюються єдині погляди на новітні тактичні способи дії військ, а також на методику проведення занять з особовим складом. Крім того, на зборах підбиваються підсумки службово-бойової діяльності за минулий рік (період), ставляться або уточнюються завдання з бойової служби, навчання та виховання особового складу.

Збори з усіма категоріями сержантського складу мають завершуватися контрольними заняттями з визначених предметів навчання.

4. Заняття в системі індивідуальної підготовки

4.1. Заняття з індивідуальної підготовки як у мирний час, так і в особливий (воєнний) період плануються щомісяця – **не менше одного дня на місяць**.

За рішенням командира (начальника) періодичність проведення занять може бути змінено (збільшено).

4.2. Заняття з індивідуальної підготовки не проводяться в місяці проведення зборів, підсумкової перевірки (інспектування).

5. Самостійна робота в системі індивідуальної підготовки

Самостійна робота планується не менше 2 годин на тиждень у службовий час згідно з розпорядком дня, відповідно до розкладу занять з індивідуальної підготовки, який затверджує безпосередній командир (начальник).

Вона включає: самостійне вивчення теоретичних положень та набуття (удосконалення) практичних навичок, які визначив сержантському складу безпосередній командир (начальник) або керівник групи індивідуальної підготовки.

6. Контрольні заходи індивідуальної підготовки

Під час планування індивідуальної підготовки передбачаються контрольні заходи в ході проведення навчальних/навчально-методичних зборів та підсумкової перевірки наприкінці року навчання, під час якої проводяться заліки за визначеними предметами навчання.

Для особового складу, який був відсутній на контрольних заняттях (заліках) під час підсумкової перевірки, обов'язково визначається додатковий час на їх проведення.

7. Документи індивідуальної підготовки

7.1. Основними документами, які визначають зміст і порядок проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу, є:

а) план індивідуальної підготовки сержантського складу військової частини (підрозділу);

- б) план індивідуальної підготовки сержантського складу батальйону (окремої роти);
- в) план збору (відповідно до наказу командувача Національної гвардії України від 15.03.2019 № 144 «Про затвердження Інструкції з організації і проведення зборів з особовим складом Національної гвардії України»);
- г) розклад занять (на місяць, тиждень).

7.2. У Плані проведення збору викладаються: мета, час та місце проведення збору, учасники, розрахунок навчального часу за днями і предметами навчання.

У розкладі збору (занять) зазначається:

- а) дата проведення заняття;
- б) час проведення заняття;
- в) предмет навчання, тема та вид заняття;
- г) місце проведення заняття;
- д) керівник заняття.

7.3. На кожне заняття індивідуальної підготовки керівником розробляється план-конспект або план проведення заняття.

Ступінь деталізації матеріалу визначається керівником заняття і залежить від рівня його методичної підготовленості. Більш детальний план-конспект заняття складається у разі проведення занять з нової або складної теми.

III. Керівництво індивідуальною підготовкою

1. Облік заходів індивідуальної підготовки та звітність

Облікові та звітні (навчальні) матеріали проведених із сержантським складом занять (розклади занять, плани-конспекти/плани проведення занять, оціночні відомості з предметів навчання у разі проведення контрольних заходів тощо) зберігаються в секції підготовки, відділенні/групі бойової та спеціальної підготовки військової частини (підрозділу) протягом року (за попередній рік).

Облік успішності та відвідування заходів індивідуальної підготовки тими, що навчаються, а також опрацювання тематики за предметами навчання ведеться в журналі обліку бойової підготовки підрозділу (військова частина, батальйон, рота).

Облік індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу веде головний сержант (військової частини, батальйону, роти).

По закінченні року навчання журнал обліку бойової підготовки зберігається протягом року (за попередній рік) у нетаємному діловодстві, після чого знищується в установленому порядку.

У кожного сержанта повинні бути робочі зошити для опрацювання матеріалів занять і самостійної роботи.

2. Контроль заходів індивідуальної підготовки

Контроль за проведенням заходів індивідуальної підготовки здійснюється

з метою перевірки повноти і якості виконання планів індивідуальної підготовки, якості проведення заходів індивідуальної підготовки керівниками, надання практичної та методичної допомоги командирам (начальникам).

Перевірку знань сержантського складу за предметами індивідуальної підготовки здійснюють безпосередні начальники у ході контрольних занять та підсумкової перевірки. Результати перевірки відображаються в журналах обліку бойової підготовки та оціночних відомостях.

Заняття в групах індивідуальної підготовки перевіряються: старшим начальником – один-два рази протягом півріччя; прямими начальниками – не рідше двох разів на квартал, крім місяців проведення контрольних заходів (занять) і підсумкових перевірок.

За результатами контролю робиться запис у відповідному розділі журналу обліку бойової підготовки і доповідається старшому начальникові.

Під час оцінювання набуття сержантським складом визначених індивідуальних спроможностей за навчальний рік враховується:

- а) рівень теоретичних знань (шляхом тестування (заліків, іспитів));
- б) рівень практичних умінь (під час проведення навчань (тренувань), інших заходів повсякденної діяльності).

Оцінка набуття сержантським складом визначених індивідуальних спроможностей враховується в ході щорічного оцінювання і є вирішальною під час призначення їх на вищі посади, присвоєння військових звань, заохочення особового складу.

IV. Вимоги, рекомендації та тематичний розрахунок за предметами навчання

1. Загальний перелік предметів навчання

№ з/П	Предмети навчання
1	2
1	Тактична підготовка (загальновійськова підготовка та тактика при виконанні спеціальних завдань)
2	Вогнева підготовка
3	Методична підготовка
4	Військова педагогіка та психологія
5	Військово-інженерна підготовка
6	Військова топографія
7	Військово-медична підготовка
8	Фізична підготовка
9	Стройова підготовка
10	Технічна підготовка

1	2
11	Спеціальна підготовка ¹
12	Гендерна компетентність

2. Вимоги, рекомендації та тематичний розрахунок за предметами навчання

2.1. Тактична підготовка

2.1.1. Загальновійськова підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати загальні положення Бойового статуту механізованих і танкових військ Сухопутних військ ЗСУ, частина III (взвод, відділення, екіпаж), методику проведення тактико-стройових занять з особовим складом відділення, тактику дій, можливості і способи застосування підрозділу в різних видах бою, порядок використання можливих сил і засобів посилення, завдання свого взводу і порядок його виконання, порядок роботи командира з підготовки бою (дій);

уміти вирішувати тактичні завдання, виступаючи в ролі командира відділення (взводу), навчати підпорядкований особовий склад впевнено діяти в різних умовах обстановки згідно з бойовим призначення, віддавати бойовий наказ, складати та вести бойові документи.

Методичні вказівки

Загальновійськова підготовка є провідною дисципліною навчання. Вона найбільш повно забезпечує підготовку сержантів до практичних дій у сучасному бою. Основними формами навчання є: лекція, комплексне та показове заняття.

У ході вивчення дисципліни ставиться завдання навчити сержантів основам теорії та практики застосування відділення (взводу) у сучасному бою, свідомо та творчо застосовувати положення бойових статутів на практиці, упевнено командувати відділенням (взводом) в бою, виявляти командирську волю, ініціативу і самостійність мислення.

В основу підготовки має бути закладено навчання сержантів управлінню відділенням (взводом) у бою, практичним діям на місцевості, урахуваючи досвід, набутий під час проведення АТО, ООС та відсічі повномасштабної збройної агресії.

Тематика з тактичної підготовки відпрацьовується за єдиним тактичним задумом на фоні тактичної обстановки з відпрацюванням питань бойової та мобілізаційної готовності в комплексі з розвідувальною, військово-інженерною, військово-медичною підготовками, РХБ захистом, військовою топографією та підготовкою по зв'язку.

Тактичну обстановку на заняттях необхідно створювати складну, суперечливу, щоб вона вимагала від тих, що навчаються, перш ніж прийняти рішення, глибоко її аналізувати і робити необхідні висновки. Обстановка, що створюється на занятті, має допускати не одне, а декілька рішень.

¹ Для сержантів підрозділів забезпечення спеціальна підготовка проводиться за рахунок часу, відведеного на тактику при виконанні спеціальних завдань.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Основні риси загальновійськового бою
2	Управління підрозділами і вогнем у бою
3	Дії відділення зі знищення протитанкових засобів, під час нападу повітряного противника і захисту від високоточної зброї противника
4	Дії відділення на зараженій місцевості
5	Відділення в обороні
6	Відділення в наступі
7	Відділення в похідній охороні
8	Бій у населеному пункті
9	Взвод в обороні
10	Взвод у наступі
11	Взвод у стабілізаційних діях військ та виконанні інших, визначених законодавством України, завдань
12	Взвод під час розташування на місці

Тема № 1. Основні риси загальновійськового бою.

Заняття 1. Поняття військового мистецтва.

Заняття 2. Характерні риси сучасного загальновійськового бою.

Заняття 3. Обов'язки військовослужбовця в бою.

Заняття 4. Обов'язки командира взводу (головного сержанта взводу, командира відділення, танка) в бою.

Тема № 2. Управління підрозділами і вогнем у бою.

Заняття 1. Основи управління, обов'язки командира взводу (відділення) з управління підрозділом.

Заняття 2. Робота командира взводу (відділення) з організації бою. Організація управління в ході бою.

(Підготовка бою (дій). Усвідомлення завдання. Оцінювання обстановки. Прийняття рішення командиром взводу. Організація вогню підрозділу. Рекогносцировка. Бойові завдання (бойовий наказ). Бойове розпорядження. Організація взаємодії. Організація управління. Організація всебічного забезпечення бою (дій). Бойові документи. Підготовка підрозділу до застосування. Практична робота командира в підлеглих підрозділах).

Тема № 3. Дії відділення зі знищення протитанкових засобів, під час нападу повітряного противника і захисту від високоточної зброї противника.

Заняття 1. Дії відділення зі знищення протитанкових засобів.

Заняття 2. Дії відділення під час нападу повітряного противника і захисту від високоточної зброї противника.

Тема № 4. Дії відділення на зараженій місцевості.

Заняття 1. Сигнали оповіщення. Дії за сигналами оповіщення. Способи

подолання заражених ділянок на місцевості. Використання засобів індивідуального захисту під час дій на зараженій місцевості залежно від виду зараження, метеорологічних умов і характеру дій підрозділу. Заходи щодо захисту особового складу під час тривалих дій на зараженій місцевості.

Заняття 2. Обов'язки командира відділення та зміст його роботи із забезпечення захисту особового складу при виконанні завдань в умовах можливого зараження місцевості (об'єктів). Організація контролю радіаційного випромінювання у відділенні. Робота командира відділення щодо контролю за справністю, правильною експлуатацією та технічним обслуговуванням засобів індивідуального захисту.

Тема № 5. Відділення в обороні.

Заняття 1. Основи оборонного бою відділення.

(Місце, бойовий порядок та бойові завдання, бойові можливості відділення в обороні).

Заняття 2. Робота командира відділення щодо організації оборони.

(Дії командира відділення після отримання завдання на перехід до оборони в умовах відсутності зіткнення із противником. Дії командира відділення після отримання завдання на перехід до оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником. З'ясування завдання. Оцінка обстановки та вивчення противника. Проведення бойового розрахунку відділення. Організація охорони. Бойовий наказ командира відділення. Організація взаємодії. Організація управління. Організація інженерних робіт, складання картки вогню. Практична робота командира відділення з контролю та перевірки готовності відділення до дій).

Заняття 3. Ведення відділенням оборони.

Тема № 6. Відділення в наступі.

Заняття 1. Основи наступу відділення.

(Наступ з ходу. Наступ з положення безпосереднього зіткнення з противником. Бойовий порядок у пішому порядку/ на машинах, бойові завдання, бойові можливості відділення в наступі).

Заняття 2. Робота командира відділення з організації наступу в різних умовах.

(Робота командира відділення після отримання завдання. З'ясування завдання. Оцінка обстановки та вивчення противника. Проведення бойового розрахунку відділення. Бойовий наказ командира відділення. Підготовка відділення до наступу. Практична робота командира відділення з контролю та перевірки готовності відділення до дій).

Заняття 3. Дії відділення при веденні наступу. Дії у складі бойових груп.

Тема № 7. Відділення в похідній охороні.

Заняття 1. Загальні положення.

Заняття 2. Робота командира відділення, призначеного дозорним відділенням.

(Бойове завдання, що ставиться дозорному відділенню. Зміст наказу командира відділення, призначеного дозорним відділенням).

Заняття 3. Бойовий наказ командира відділення на дії відділення в похідній охороні.

Тема № 8. Бій у населеному пункті.

Заняття 1. Особливості підготовки та ведення оборонного бою в населеному пункті.

(Побудова оборони. Підготовка будинків та інших споруд до оборони. Обладнання вогневих позицій, вибір місця для стрільби в будинку, у вікні (бійниці, амбразури), на горищі, на даху, у підвалі й інших місцях, його обладнання, зміна вогневої позиції. Установлення інженерних загороджень на підступах до будинку. Використання й обладнання підземних комунікацій і міжбудинкових просторів для прихованого переміщення. Укриття в підвальних приміщеннях під час артилерійських обстрілів і ведення вогню прямою наводкою. Підготовка флангового та перехресного вогню. Відбиття атаки противника вогнем усіх засобів. Знищення противника вогнем впритул і в рукопашному бою в будинку. Вихід у тил противника з використанням підземних комунікацій для його знищення. Управління відділенням у ході бою).

Заняття 2. Особливості підготовки та ведення наступального бою в населеному пункті.

(Склад і завдання штурмових загонів (груп). Дії штурмових груп щодо захоплення будинків (приміщень). Підхід до об'єкта. Способи пересування в місті: подолання стіни, обхід кутів, переміщення повз вікна, прохід через дверні отвори, пересування вздовж будівель, перетинання відкритих зон, переміщення усередині будівлі, застосування вогневих груп. Способи входу в приміщення (прорив, проникнення): використання вищих рівнів будівлі, вхід на нижчих рівнях будівель, використання ручних гранат. Вибір позиції та порядок обстеження місця. Управління відділенням у ході бою).

Управління відділенням під час наступу в населеному пункті і захоплення будинків (приміщень).

Тема № 9. Взвод в обороні.

Заняття 1. Бойове застосування взводу в обороні.

(Мета та зміст оборонного бою. Умови переходу до оборони. Місце взводу в бойовому порядку роти і батальйону в обороні. Засоби посилення взводу в обороні. Бойове завдання взводу в обороні. (Бойове завдання взводу першого/другого ешелону роти. Бойове завдання взводу, який є загальновійськовим резервом батальйону. Бойове завдання взводу, призначеного в бойову охорону. Бойове завдання взводу, призначеного у вогневу засідку. Бойове завдання бронегрупи. Бойове завдання взводу, призначеного для прикриття дій батальйону (роти) під час відходу (виходу з оточення).

Побудова оборонного бою взводом. Бойовий порядок взводу. Опорний пункт взводу. Система вогню взводу.

Дії взводу першого/другого ешелону роти на різних етапах

оборонного бою.)

Заняття 2. Робота командира взводу з організації оборони.

(Загальний порядок підготовки оборонного бою взводу. Порядок підготовки оборонного бою взводу в умовах відсутності зіткнення з противником. Порядок підготовки оборонного бою взводу в умовах безпосереднього зіткнення з противником.)

Зміст окремих етапів роботи командира взводу з організації оборонного бою. Усвідомлення отриманого завдання. Оцінювання обстановки. Прийняття рішення на оборонний бій. Проведення рекогносцировки. Постановка бойових завдань. Організація взаємодії. Організація управління. Організація всебічного забезпечення. Складання схеми опорного пункту взводу.)

Тема № 10. Взвод у наступі.

Заняття 1. Бойове застосування взводу в наступі.

(Мета наступу. Сутність наступального бою. Зміст наступального бою. Види наступального бою. Способи переходу в наступ на противника, який обороняється. (Наступ з висуванням із глибини (з ходу). Наступ із положення безпосереднього зіткнення з противником). Атака (Сутність і способи атаки). Місце взводу у бойовому порядку роти і батальйону. Засоби посилення механізованого взводу. Бойове завдання взводу в наступі. Бойові порядки механізованого взводу, який наступає в пішому порядку/на бойових машинах.)

Заняття 2. Робота командира взводу з організації наступу.

(Підготовка наступального бою. Загальний порядок роботи командира взводу з організації наступального бою.)

Загальний порядок роботи командира взводу з організації наступального бою. Усвідомлення отриманого завдання. Оцінювання обстановки. Прийняття рішення на наступальний бій. Проведення рекогносцировки. Зміст бойового наказу командира взводу на наступальний бій. Організація взаємодії. Організація управління. Організація бойового забезпечення. Оформлення бойових документів).

Тема № 11. Взвод у стабілізаційних діях військ та виконанні інших, визначених законодавством України, завдань.

Заняття 1. Взвод у стабілізаційних діях військ.

(Дії взводу під час участі в посиленні охорони державного кордону. Дії взводу під час прикриття державного кордону. Дії взводу під час участі в ізоляції кризового району. Дії взводу під час участі у протидиверсійній боротьбі. Дії взводу під час охорони та оборони важливих об'єктів і комунікацій.)

Заняття 2. Особливості роботи командира взводу під час участі взводу у стабілізаційних діях військ.

Заняття 3. Особливості участі взводу (відділення) у виконанні інших визначених законодавством України завдань.

(Дії взводу під час участі у протидиверсійній операції зі знищення ДРС (НЗФ). Дії взводу під час участі у проведенні АТО на військових об'єктах. Дії взводу під час виконання інших специфічних завдань).

Тема № 12. Взвод під час розташування на місці.

Заняття 1. Сутність розташування підрозділів на місцевості.

(Вимоги до місця розташування взводу. Порядок розташування взводу на місці.)

Заняття 2. Робота командира взводу під час організації розташування на місцевості. (Усвідомлення отриманого завдання. Оцінювання обстановки. Прийняття рішення. Постановка бойових завдань. Організація взаємодії. Організація управління. Організація бойового та всебічного забезпечення).

2.1.2. Тактика при виконанні спеціальних завдань

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати вимоги Закону України «Про Національну гвардію України» та інших нормативно-правових актів МВС та командувача Національної гвардії України, що визначають порядок службово-бойового застосування військових частин, підрозділів під час виконання завдань за призначенням;

уміти діяти в складі підрозділу, військової частини при приведенні в готовність до виконання завдань за призначенням; виконувати тактичні прийоми в різних видах служби як на бойовій (спеціальній) техніці, так і в пішому порядку;

підготувати відділення, взвод до виконання завдань за призначенням у різних умовах бойової обстановки.

Методичні вказівки

Основними формами навчання є: лекції, комплексні, показові, інструкторське-методичні заняття.

При організації вивчення тактики під час виконання спеціальних завдань начальники (командири) мають урахувати: службове призначення військових частин (підрозділів); їх організаційно-штатну структуру; сили і засоби, які створюються на період виконання завдань за призначенням, необхідність їх спільних дій з територіальними органами Національної поліції; особливості районів дислокації та дій військових частин (підрозділів) під час здійснення заходів правового режиму надзвичайного стану, в умовах виникнення надзвичайних (кризових) ситуацій; можливості щодо навчання сержантів як у системі підготовки, так і в процесі виконання службово-бойових завдань.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Завдання за призначенням, до виконання яких залучається особовий склад
2	Підрозділ на службі відповідно до призначення
3	Підрозділ під час здійснення заходів правового режиму надзвичайного стану
4	Підрозділ під час виконання завдань в умовах виникнення надзвичайних (кризових) ситуацій
5	Підрозділ у спеціальній операції

Тема № 1. Завдання за призначенням, до виконання яких залучається особовий склад.

Заняття 1. Службово-бойові завдання, до виконання яких залучається особовий склад НГУ.

Тема № 2. Підрозділ на службі відповідно до призначення.

Заняття 1. Загальні положення служби, до якої залучається особовий склад підрозділу. Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань служби. Види варт та військових нарядів, у складі яких виконується завдання, їх призначення, підпорядкування та тактика дій. Обов'язки посадових осіб, у якості яких виконує завдання служби командир відділення та підпорядкований особовий склад.

Заняття 2. Робота командира після отримання завдання. Підготовка до виконання завдань служби (підготовка особового складу, озброєння, спеціальних засобів, засобів зв'язку та іншого майна). Управління підлеглими під час несення служби. Порядок роботи командира в разі ускладнення обстановки (виникнення надзвичайних ситуацій). Порядок застосування зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу кожним військовослужбовцем окремо та особовим складом відділення (варти, військового наряду). Заходи безпеки під час виконання завдань.

Тема № 3. Підрозділ під час здійснення заходів правового режиму надзвичайного стану.

Заняття 1. Загальні положення про правовий режим надзвичайного стану. Заходи, до яких залучатиметься особовий склад під час його введення. Сили і засоби, які залучаються до виконання заходів правового режиму надзвичайного стану. Види варт та військових нарядів (елементів бойового порядку), у складі яких відділення виконує поставлені завдання, їх призначення, підпорядкування та тактика дій. Обов'язки посадових осіб, у якості яких виконує поставлені завдання командир та підпорядкований особовий склад.

Заняття 2. Робота командира після отримання завдання. Підготовка до виконання заходів правового режиму надзвичайного стану (підготовка особового складу, озброєння, спеціальних засобів, засобів зв'язку та іншого майна). Управління підлеглими під час виконання завдання. Порядок роботи командира в разі ускладнення обстановки. Порядок застосування зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу кожним військовослужбовцем окремо і складом відділення (варти, військового наряду). Заходи безпеки при виконанні завдань.

Тема № 4. Підрозділ під час виконання завдань в умовах виникнення надзвичайних (кризових) ситуацій.

Заняття 1. Характеристика надзвичайних ситуацій. Заходи, до яких залучатиметься особовий склад в умовах їх виникнення. Сили і засоби, види варт та військових нарядів (елементів бойового порядку), їх призначення, підпорядкування та тактика дій, обов'язки особового складу при виконанні завдань щодо:

участі в підтриманні або відновленні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю та здоров'ю населення;

участі в ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що охороняються.

Заняття 2. Робота командира після отримання завдання, підготовка до виконання завдань (підготовка особового складу, озброєння, спеціальних засобів, засобів зв'язку та іншого майна), управління підлеглими під час виникнення кризових (непередбачених) ситуацій у ході здійснення маршу в район виконання завдань (перекриття дороги цивільним населенням, різними видами загороджень, нападу на колону тощо), управління підлеглими під час виконання завдання, порядок роботи командира в разі ускладнення обстановки, порядок застосування зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу кожним військовослужбовцем окремо та складом варти, військового наряду, заходи безпеки при виконанні завдань щодо:

участі в підтриманні або відновленні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю та здоров'ю населення;

участі в ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що нею охороняються.

Тема № 5. Підрозділ у спеціальній операції.

Заняття 1. Види спеціальних операцій. Спеціальні операції, до яких залучається особовий склад відділення відповідно до його призначення. Сили і засоби, які залучаються до виконання завдань. Види варт та військових нарядів (елементів бойового порядку), у складі яких відділення виконує поставлені завдання в спеціальній операції, їх призначення, підпорядкування та тактика дій. Обов'язки посадових осіб, у якості яких виконує завдання служби командир відділення та підпорядкований особовий склад.

Заняття 2. Робота командира після отримання завдання. Підготовка до участі в спеціальній операції (підготовка особового складу, озброєння, спеціальних засобів, засобів зв'язку та іншого майна). Управління підлеглими під час виникнення кризових (непередбачених) ситуацій у ході здійснення маршу в район виконання завдань (перекриття дороги цивільним населенням, різними видами загороджень, нападу на колону тощо). Управління підлеглими під час несення служби. Порядок роботи командира в разі ускладнення обстановки. Порядок застосування зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу кожним військовослужбовцем окремо та складом відділення (варті, військового наряду). Заходи безпеки під час виконання завдань.

2.2. Вогнева підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати матеріальну частину штатного ОВТ взводу, його бойові можливості, правила, порядок, організацію експлуатації, технічного обслуговування техніки і озброєння, а в разі їх пошкодження – ремонт, теорію стрільби і вимоги Курсу стрільб зі стрілецької зброї та озброєння бойових машин;

уміти управляти вогнем відділення в бою, готувати та обслуговувати озброєння в різноманітних умовах, усувати несправності (затримки), що виникають при стрільби, уміло та ефективно використовувати вогневі засоби взводу, уміти викликати вогонь і коректувати стрільбу артилерії і танків.

Методичні вказівки

Вогнева підготовка – один з основних предметів навчання. На заняттях з вогневої підготовки основна увага сержантів звертається на подальше вивчення теорії та правил стрільби, зразків озброєння (приладів), правил їх бойового застосування та обслуговування, удосконалення практичних умінь та навичок у діях при озброєнні, управлінні вогнем підрозділу (відділення, взводу) в різних видах бою.

Основними формами навчання сержантів є практичні та інструкторсько-методичні заняття.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Обов'язки командира відділення щодо огляду, зберігання, збереження стрілецької зброї, озброєння БТР, прицілів і приладів спостереження
2	Огляд і підготовка озброєння до стрільби
3	Приведення зброї до нормального бою
4	Основи і правила стрільби
5	Управління вогнем відділення в обороні
6	Управління вогнем відділення в наступі
7	Управління вогнем взводу в основних видах бою

Тема № 1. Обов'язки командира відділення щодо огляду, зберігання, збереження стрілецької зброї, озброєння БТР, прицілів і приладів спостереження.

Заняття 1. Обов'язки командира відділення щодо огляду, зберігання, збереження стрілецької зброї, озброєння БТР, прицілів і приладів спостереження.

Тема № 2. Огляд і підготовка озброєння до стрільби.

Заняття 1. Порядок проведення щоденного огляду зброї, огляду зброї під час чищення, огляду зброї перед заступанням у наряд, перед виходом на заняття, перед стрільбою та в бойовій обстановці. Огляд прицілів і приладів спостереження. Облік результатів огляду (перевірки), доповідь про результати.

Заняття 2. Порядок проведення підготовки зброї і боєприпасів до стрільби.

Тема № 3. Приведення зброї до нормального бою.

Заняття 1. Перевірка бою зброї, визначення середньої точки влучення. Приведення зброї до нормального бою. Вивірка оптичних прицілів. (АК(РКК), ПК, СГД, РПГ-7(1), АГС-17, СПГ-9(М)).

Заняття 2. Перевірка бою озброєння БТР, визначення середньої точки влучення. Вивірка приборів прицілювання, озброєння по віддаленій точці за допомогою ТХП-30, ТХП-14,5, ТХП-7,62 та контрольно-вивірочної мішені.

Тема № 4. Основи і правила стрільби.

Заняття 1. Внутрішня балістика. Зовнішня балістика. Визначення вихідних даних для стрільби. Формула тисячної.

Заняття 2. Правила стрільби зі стрілецької зброї в пішому порядку, при діях на машинах, бронетехніці та озброєння БТР.

Заняття 3. Спостереження за полем бою, вибір цілі для обстрілу. Призначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання). Вибір моменту для відкриття вогню.

Заняття 4. Ведення вогню, спостереження за його результатами. Коректування стрільби.

Тема № 5. Управління вогнем відділення в обороні.

Заняття 1. Робота командира відділення з організації вогню в обороні.

(Вивчення та оцінка місцевості в інтересах розв'язання вогневих задач; призначення орієнтирів і кодування місцевих предметів; організація розвідки цілей спостереженням; вибір вогневих позицій; постановка вогневих задач вогневим засобам, бойовим машинам; підготовка вихідних даних для стрільби по рубіжах можливого появи противника; встановлення сигналів керування вогнем).

Заняття 2. Управління вогнем відділення в обороні.

(Розвідка цілей і їх оцінка; вибір виду зброї і боєприпасів, виду і способу ведення вогню для надійного ураження цілі; подача команд на відкриття вогню або постановка вогневих задач; цілевказання; спостереження за результатами вогню та його коректування; маневр вогнем; контроль за витратою боєприпасів).

Тема № 6. Управління вогнем відділення в наступі.

Заняття 1. Робота командира відділення з організації вогню в наступі.

(Вивчення та оцінка місцевості в інтересах розв'язання вогневих задач; призначення орієнтирів і кодування місцевих предметів; організація розвідки цілей спостереженням; вибір вогневих позицій; постановка вогневих задач, бойовим машинам; підготовка вихідних даних для стрільби по рубіжах можливого появи противника; встановлення сигналів керування вогнем).

Заняття 2. Управління вогнем відділення в наступі

(Управління вогнем відділення при атаці переднього краю. Управління вогнем відділення під час бою вглибині оборони. Управління вогнем відділення при знищенні противника, який відходить).

Тема № 7. Управління вогнем взводу в основних видах бою.

Заняття 1. Визначення та сутність керування вогнем.

Заняття 2. Робота командира взводу по організації вогню.

Заняття 3. Робота командира взводу по управлінню вогнем у ході бою.

Заняття 4. Особливості роботи командира взводу по організації вогню та по управлінню вогнем в обороні та в наступі.

2.3. Методична підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати керівні документи з навчання та виховання підлеглих, порядок організації та методику проведення занять з особовим складом;

уміти ефективно організовувати і проводити заняття з особовим складом, використовувати навчально-тренувальні засоби та об'єкти НМТБ у процесі навчання.

Методичні вказівки

Заняття з методичної підготовки спрямовуються на подальше вдосконалення навиків сержантів в організації та методиці проведення занять з різних предметів. На цих заняттях головна увага звертається на застосування найбільш ефективних методів і прийомів навчання підлеглого особового складу. Удосконалення методичної майстерності сержантів здійснюється на інструкторсько-методичних, показових заняттях та інструктажах, а також шляхом самостійної підготовки сержантів до проведення занять/тренувань, складання планів-конспектів/планів проведення занять,.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Організація і методика планування та проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу
2	Організація і методика підготовки керівника до проведення занять
3	Організація і методика проведення занять
4	Організація і методика підготовки особового складу до виконання завдань за призначенням
5	Методика підбиття підсумків службово-бойової діяльності

Тема № 1. Організація і методика планування та проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу.

Заняття 1. Вимоги керівних документів щодо планування та проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу. Порядок відпрацювання Плану індивідуальної підготовки сержантського складу, складання розкладу занять.

Тема № 2. Організація і методика підготовки керівника до проведення занять.

Заняття 1. Усвідомлення теми, навчальних питань, тривалості, визначення мети заняття, вибір місця для його проведення. Порядок складання плану (плану-конспекту) для проведення заняття. Матеріальне забезпечення.

Тема № 3. Організація і методика проведення занять.

Заняття 1. Урахування психологічних особливостей особового складу при організації проведення навчальних занять.

Заняття 2. Організація і методика проведення занять з тактичної підготовки.

(Організація і методика проведення тактичних (тактико-стройових) занять з відділенням (взводом). Порядок проведення злагодження відділення (взводу), бойові стрільби відділень (взводів), документи, що відпрацьовуються (мішенева обстановка, розрахунок мішеней, боєприпасів, план проведення злагодження тощо).

Заняття 3. Організація і методика проведення занять з вогневої підготовки. (Організація і методика проведення стрілецьких тренувань та стрільб).

Заняття 4. Організація і методика проведення занять з фізичної підготовки.

(Організація і методика проведення ранкової фізичної зарядки, спортивно-масової роботи, навчально-тренувальних занять з фізичної підготовки. Методика розвитку фізичних якостей. Формування рухових навиків. Профілактика травматизму).

Тема № 4. Організація і методика підготовки особового складу до виконання завдань за призначенням.

Заняття 1. Організація і методика проведення заняття за темою: «Бойова служба планової варти».

Заняття 2. Організація і методика проведення заняття за темою: «Бойова служба судової варти».

Заняття 3. Організація і методика проведення заняття за темою: «Дії варти при надзвичайних обставинах».

Заняття 4. Організація і методика проведення інструктажу начальників патрульних груп.

Заняття 5. Організація і методика проведення інструктивних занять з особовим складом перед службою з ОГП.

Заняття 6. Організація і методика проведення розводу на службу з ОГП.

Заняття 7. Організація і методика проведення заняття за темою: «Бойова служба варти з охорони об'єкта».

Заняття 8. Організація і методика проведення заняття за темою: «Дії варти при надзвичайних обставинах».

Заняття 9. Організація і методика проведення заняття за темою: «Підрозділ в обороні об'єкта, що охороняється».

Тема № 5. Методика підбиття підсумків службово-бойової діяльності.

Заняття 1. Порядок та способи підбиття підсумків. Основні вимоги щодо порядку проведення підбиття підсумків у підрозділі. Підбиття підсумків виконання завдань та розбір занять. Визначення рівня досягнення мети, відзначення позитивних аспектів, розбір недоліків та визначення шляхів їх недопущення. Роль командира відділення щодо надання допомоги головному сержанту взводу та командиру взводу в підбитті підсумків.

2.4. Військова педагогіка та психологія

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати цілі, принципи і методи єдності навчання, організацію та систему роботи з особовим складом у процесі військової служби;

уміти організовувати навчання та роботу з особовим складом.

Методичні вказівки

Основним завданням предмета є вивчення сержантським складом форм і методів організації роботи з особовим складом, основ психології особистості воїна та військового колективу, сутності та принципів військово-педагогічного процесу, основ військової психології, підтримання психологічної готовності особового складу до виконання завдань за призначенням та в умовах ведення бойових дій.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Форми й методи роботи сержантського складу щодо організації роботи з особовим складом, зміцнення військової дисципліни, вимоги нормативно-правових актів та статутів ЗСУ
2	Робота сержантського складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень, підтримання статутного порядку
3	Форми й методи вивчення особистості військовослужбовця та його індивідуальних особливостей. Методика проведення індивідуальної роботи
4	Порядок організації роботи з особовим складом
5	Роль і місце сержантів у згуртуванні військових колективів. Практика роботи щодо попередження порушень статутних правил взаємовідносин
6	Основи міжнародного гуманітарного права. Норми та захист жертв війни
7	Розвиток емоційного інтелекту
8	Стрес-менеджмент
9	Управління конфліктами
10	Тайм-менеджмент
11	Здоровий спосіб життя

Тема № 1. Форми й методи роботи сержантського складу щодо організації роботи з особовим складом, зміцнення військової дисципліни, вимоги нормативно-правових актів та статутів ЗСУ.

Заняття 1. Загальна характеристика процесу роботи з особовим складом. Структурні елементи процесу роботи з особовим складом. Сутність та принципи роботи з особовим складом. Патріотизм, вірність військовому обов'язку – важливі ціннісні орієнтири військовослужбовця-лідера.

Тема № 2. Робота сержантського складу щодо зміцнення військової дисципліни та профілактики правопорушень, підтримання статутного порядку

Заняття 1. Роль статутного порядку у зміцненні та підтриманні на

належному рівні військової дисципліни.

Заняття 2. Практика роботи сержантів щодо підтримання на належному рівні військової дисципліни.

Тема № 3. Форми й методи вивчення особистості військовослужбовця та його індивідуальних особливостей. Методика проведення індивідуальної роботи.

Заняття 1. Форми й методи вивчення особистості військовослужбовця та його індивідуальних особливостей. Методика проведення індивідуальної бесіди.

Тема № 4. Порядок організації роботи з особовим складом.

Заняття 1. Організація роботи з особовим складом.

Заняття 2. Дисциплінарна практика, порядок притягнення до дисциплінарної, адміністративної/кримінальної відповідальності. Порядок проведення службового розслідування.

Тема № 5. Роль і місце сержантів у згуртуванні військових колективів. Практика роботи з попередження порушень статутних правил взаємовідносин.

Заняття 1. Техніка згуртування підрозділів. Роль і місце сержантів у згуртуванні військових колективів.

Заняття 2. Практика роботи з попередження порушень статутних правил взаємовідносин та інших проявів девіантної поведінки.

Тема № 6. Основи міжнародного гуманітарного права. Норми та захист жертв війни.

Заняття 1. Завдання та принципи, основні документи міжнародного гуманітарного права. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Тема № 7. Розвиток емоційного інтелекту.

Заняття 1. Усвідомлення власних емоцій та емоцій інших, формування впевненості в собі та в підлеглих.

Заняття 2. Ефективна комунікація, емпатія та соціальна відповідальність лідера.

Заняття 3. Розвиток адаптаційних здібностей як власних, так і підлеглих.

Тема № 8. Стрес-менеджмент.

Заняття 1. Стрес та його вплив на організм людини. Види стресу та зовнішні ознаки людини у стресовому стані.

Заняття 2. Надання першої психологічної допомоги собі та іншим у різних станах.

Заняття 3. Профілактика негативного впливу стресу на особовий склад.

Заняття 4. Інформаційна гігієна.

Тема № 9. Управління конфліктами.

Заняття 1. Конфлікт, його види та визначення. Особливості перебігу конфліктів у військових підрозділах.

Заняття 2. Шляхи вирішення конфліктів військовими лідерами.

Тема № 10. Тайм-менеджмент.

Заняття 1. Тайм-менеджмент як сукупність методик оптимальної організації часу для виконання поточних задач. Психологічні аспекти планування та організації діяльності.

Тема № 11. Здоровий спосіб життя.

Заняття 1. Здоровий спосіб життя – невід’ємна ознака військового лідера.

Заняття 2. Пропаганда здорового образу життя як засіб профілактики зловживання психоактивними речовинами особовим складом.

Заняття 3. Психогігієна сну.

Тема № 12. Успішне спілкування – запорука позитивного соціально-психологічного клімату підрозділу.

Заняття 1. Спілкування як комунікація.

Заняття 2. Спілкування як взаємодія.

Заняття 3. Особливості спілкування як система взаємосприйняття та впливу один на одного.

2.5. Військово-інженерна підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати мету, основні завдання інженерного забезпечення та порядок їх виконання; призначення, принцип дії, порядок застосування (використання) засобів інженерного озброєння; послідовність зведення польових фортифікаційних споруд; черговість і терміни фортифікаційного обладнання опорних пунктів (позицій) або районів розташування підрозділів; порядок дій при влаштуванні та подоланні інженерних загороджень; порядок дій при виявленні вибухонебезпечних предметів та/або саморобних вибухових пристроїв.

уміти організувати виконання завдань інженерного забезпечення із застосуванням (використанням) табельних засобів інженерного озброєння, підручних (місцевих) та інших засобів (матеріалів) у ході підготовки та ведення загальновійськового бою (виконання інших завдань) взводом (відділенням).

Методичні вказівки

Основна увага з військово-інженерної підготовки приділяється вивченню призначення, принципу дії, порядку застосування (використання) табельних засобів інженерного озброєння, правил експлуатації та заходів (правил) безпеки при їх застосуванні (використанні, експлуатації).

Вивчення засобів інженерного озброєння і вдосконалення практичних навиків щодо їх застосування проводиться, як правило, із використанням навчальних засобів відповідної категорії і групи під час проведення лекцій, семінарів, групових і контрольних вправ, комплексних і інструкторсько-методичних занять.

Усі практичні заняття забезпечуються відповідною НМТБ та навчально-

тренувальними засобами в кількості, необхідній для їх ефективного проведення.
Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Інженерна розвідка противника та місцевості (об'єктів)
2	Подолання водних перешкод
3	Фортифікаційне обладнання опорних пунктів, позицій і районів розташування підрозділів
4	Маскування військ та об'єктів
5	Інженерні загородження
6	Мінна безпека

Тема № 1. Інженерна розвідка противника та місцевості (об'єктів).

Заняття 1. Мета та основні завдання інженерної розвідки. Способи і методи ведення інженерної розвідки. Прилади і обладнання для ведення розвідки.

Тема № 2. Подолання водних перешкод.

Заняття 1. Загальні відомості про переправи. Види переправ. Способи форсування і подолання водних перешкод. Призначення та характеристика табельних переправочних засобів.

Тема № 3. Фортифікаційне обладнання опорних пунктів, позицій і районів розташування підрозділів.

Заняття 1. Призначення та класифікація польових фортифікаційних споруд. Споруди для ведення вогню і спостереження, укриття для особового складу, озброєння, техніки і запасів матеріальних засобів, їх призначення, характеристики, конструкції та порядок обладнання на місцевості.

Заняття 2. Одиночні (парні) окопи. Інженерне обладнання та маскування одиночних (парних) окопів для стрільби з автомата, кулемета, гранатомета (вогнемета) та зенітних засобів.

Заняття 2. Елементи позиції відділення. Траншеї і ходи сполучення. Ніші для боєприпасів і продовольства. Розширення, тупички і показики для пересування. Одяг крутості окопів і траншей (ходів сполучення). Водовідвідні канали, водозбірні (водопоглинаючі) колодязі. Пристосування для виходу з окопів і ходів сполучень. Відхоже місце.

Заняття 3. Споруди для захисту особового складу. Конструкції основних елементів перекритої щілини (бліндажа) на відділення (екіпаж). Потреба в елементах і матеріалах для спорудження. Послідовність та зміст роботи командира підрозділу з організації обладнання перекритої щілини (бліндажа).

Заняття 4. Окопи для танків (БМП, БТР), укриття для автомобілів, тягачів та спеціальних машин, вимоги до них та способи їх обладнання (улаштування).

Заняття 5. Фортифікаційне обладнання взводного опорного пункту (позиції відділення). Потреба в силах і засобах, черговість і терміни фортифікаційного обладнання опорного пункту (позиції відділення). Послідовність та зміст роботи командира підрозділу з організації інженерного

обладнання опорного пункту (позиції відділення).

Заняття 6. Фортифікаційне обладнання командно-спостережних пунктів. Споруди для спостереження, роботи та відпочинку особового складу та для укриття матеріальних засобів.

Заняття 7. Особливості інженерного обладнання опорного пункту (позиції відділення) в особливих умовах (у населеному пункті, твердих ґрунтах, горах, лісі та в зимовий період).

Заняття 8. Фортифікаційне обладнання району розташування підрозділу. Черговість і терміни фортифікаційного обладнання району розташування. Послідовність та зміст роботи командира підрозділу з організації фортифікаційного обладнання району розташування підрозділу.

Тема № 4. Маскування військ та об'єктів.

Заняття 1. Маскування військ та об'єктів з використанням маскувальних властивостей місцевості. Сутність маскування. Мета та завдання тактичного маскування. Принципи та основні правила маскування. Маскувальна дисципліна. Демаскуючі ознаки об'єктів.

Заняття 2. Засоби маскування промислового виготовлення. Призначення, тактико-технічні характеристики, порядок застосування маскувальних комплектів та засобів маскування особового складу.

Заняття 3. Маскування оборонних споруд. Маскування траншей та ходів сполучення. Маскування окопів для танків, гармат, мінометів. Особливості маскування зимою. Організація виконання завдань щодо маскування оборонних споруд.

Заняття 4. Використання природних масок, видових та маскувальних властивостей місцевості при маскуванні об'єктів, озброєння та військової техніки. Виконання завдань щодо приховування техніки з використанням маскувальних властивостей місцевості та природних масок. Маскування техніки від високоточної зброї.

Заняття 5. Влаштування макетів військового виготовлення та хибних споруд на місцевості. Призначення макетів та хибних споруд. Відтворення демаскуючих ознак розташування та життєдіяльності підрозділів. Організація виконання завдань щодо обладнання макетів. Матеріали, що застосовуються.

Заняття 6. Способи виготовлення та установки макетів гармат, танків та іншої бойової техніки. Виготовлення та встановлення макетів автомобілів та тягачів.

Заняття 7. Світлове маскування. Загальні відомості про світломаскування. Приховування світлових демаскуючих ознак військ та військових об'єктів. Затемнення. Маскувальне освітлення. Світломаскувальні пристрої. Маскувальні заходи щодо приховання сигнальних та транспортних вогнів. Відтворення світлових демаскуючих ознак.

Заняття 8. Звукове маскування. Призначення звукомаскування. Маскування звуків та шумів. Засоби звукомаскування. Попередження демаскуючих звуків. Послаблення звуків.

Тема № 5. Інженерні загородження.

Заняття 1. Загальні відомості про інженерні загородження. Призначення та властивості інженерних загороджень, їх мета та способи застосування в усіх видах бою. Характеристики мінно-вибухових та невибухових, комбінованих загороджень. Охорона та утримання мінних полів і підготовлених до зруйнування об'єктів.

Заняття 2. Основні інженерні загородження, які застосовуються при виконанні завдання охорони та оборони об'єктів та їх призначення, види та характеристика. Призначення, тактико-технічна характеристика та основи будови основних протипіхотних та протитанкових мін. Заходи безпеки під час роботи з мінами. Прийоми та способи встановлення та зняття сигнальних мін, розтяжок.

Заняття 3. Основні положення щодо подолання інженерних загороджень. Прийоми та способи подолання невибухових та мінно-вибухових загороджень противника. Подолання мінних полів. Процедури виходу із замінованої ділянки місцевості в пішому порядку та на машинах.

Тема № 6. Мінна безпека.

Заняття 1. Загальні положення, застосування саморобних вибухових пристроїв, вибухових речовин промислового виробництва, мін та фугасів у сучасних збройних конфліктах. Правила поводження з вибухонебезпечними предметами, порядок дій при їх виявленні, заходи безпеки.

Заняття 2. Порядок дії підрозділу на замінованій території. Демаскуючі фактори, імовірні місця мінування території, об'єктів, місцевих предметів.

Заняття 3. Порядок дій при виявленні саморобних вибухових пристроїв під час руху (маршу, конвоювання, патрулювання).

2.6. Військова топографія

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати розграфлення і номенклатуру топографічних карт; порядок і методикку вивчення та оцінки тактичних властивостей місцевості у різних видах бою; способи орієнтування і цілевказівок у різних умовах обстановки; правила ведення робочої карти та порядок складання бойових графічних документів;

уміти оцінювати місцевість під час організації бою, читати карту; орієнтуватися на місцевості без карти та за картою; вимірювати відстані та площі за топографічною картою; дешифрувати топографічні та військові об'єкти на аерофотознімках; наносити елементи бойового порядку та цілі на карту і визначати їх координати; здійснювати цілевказівки, користуватися навігаційною апаратурою.

Методичні вказівки

Військова топографія має на меті навчити сержанта користуватися топографічними картами (аерофотознімками) при вирішенні завдань за призначенням відповідно до своєї спеціальності, упевнено орієнтуватися на місцевості, рухатися по азимутах у різних умовах місцевості вдень і вночі.

Військова топографія вивчається разом з тактичною та вогневою підготовкою і займає важливе місце в системі індивідуальної підготовки сержантського складу.

Предметом вивчення військової топографії є місцевість, способи її вивчення та оцінки, орієнтування на ній, використання топографічних карт, аерофотознімків місцевості, сучасних засобів навігації, а також здійснення вимірів за картою та на місцевості під час організації, ведення бойових дій та управління військами.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Топографічні карти та прийоми роботи з ними
2	Орієнтування на місцевості по карті

Тема № 1. Топографічні карти та прийоми роботи з ними.

Заняття 1. Система координат. Вимірювання відстаней по карті. Вивчення по карті рельєфу місцевості, елементів рослинного, ґрунтового покриття та місцевих предметів. Цілевказання по карті. Складання схеми місцевості. Нанесення на карту результатів розвідки (спостереження). Визначення координат свого місця за допомогою радіостанції, мобільного телефону (планшету), карти.

Тема № 2. Орієнтування на місцевості по карті.

Заняття 1. Орієнтування карти. Вибір та використання орієнтирів. Упізнавання орієнтирів. Визначення по карті місцезнаходження за найближчими орієнтирами на око, напрямком на орієнтир і відстанню до нього, створом та лінійним орієнтиром; створом і боковим орієнтиром; засічкою по двох-трьох орієнтирах, проміром відстаней.

Заняття 2. Вимір відстані окомірно, за кутовими і лінійними розмірами предметів. Вимір відстані кроками, за спідометром, за часом та швидкістю руху. Вимір відстані за співвідношенням швидкості світла і звуку, на слух та за побудовою геометричних фігур на місцевості.

Магнітний азимут та його визначення. Підготовка даних для руху по азимуту вдень і вночі. Витримання вказаного (наміченого) напрямку руху та відстані. Обхід перешкод.

2.7. Військово-медична підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати організацію медичного забезпечення особового складу (відділення/взводу) під час виконання завдань за призначенням; основні теоретичні положення тактичної медицини; небезпечні фактори, що загрожують постраждалому; методи евакуації поранених; ознаки масивних зовнішніх кровотеч та правила їх зупинки; порядок проведення первинного огляду пораненого (в зоні тактичних умов); правила надання допомоги (в зонах: під вогнем, тактичних умов, тактичної евакуації); алгоритм надання допомоги

MARCH; склад та властивості індивідуального медичного оснащення військовослужбовця;

уміти організовувати медичне забезпечення підрозділу (відділення/взводу) в різних видах бою; застосовувати методи виносу пораненого з поля бою; правила застосування джгутів (турнікетів); алгоритм MARCH; відновлювати прохідність верхніх дихальних шляхів; уводити назофарингеальний повітровід; проводити огляд грудної клітки; накладати герметизуючу (окклюзійну) наклейку; виявляти напружений пневмоторакс при пораненні грудей; накладати биндаж (тиснуту пов'язку) на поранення з кровотечею; діагностувати тактичні ознаки шоку; проводити тампонування рани; накладати транспортні шини при переломах кінцівок; накладати щиток на поранене око; проводити захист пораненого від переохолодження; використовувати засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця; надавати допомогу постраждалому за різних обставин (у темряві, приміщенні та транспорті).

Методичні вказівки

Військово-медична підготовка навчає військовослужбовця:

прийомам проведення найпростіших протишоккових та реанімаційних заходів (зупинка зовнішньої кровотечі, уведення знеболювальних засобів, накладення різних видів пов'язок і транспортної іммобілізації місць переломів кісток, штучне дихання, непрямий масаж серця) і прищеплювання навичок їх проведення;

правилам використання табельних засобів індивідуального медичного оснащення: аптечки медичної військової індивідуальної, пакета перев'язувального медичного, накладання джгута кровоспинного, застосування знеболюючого та кровоспинного засобу;

правилам і прийомам розшуку, евакуації з бойової техніки і важкодоступних місць, перенесення і транспортування поранених та уражених.

Навчання має тісно пов'язуватися з іншими предметами індивідуальної підготовки сержантів. Заняття організовуються на окремих навчальних місцях або в комплексі відпрацювання навчальних питань з тактичної та вогневої підготовки. У ході занять необхідно використовувати досвід бойової і повсякденної діяльності військ.

Заняття проводяться з метою формування практичних умінь з вирішення завдань медичного забезпечення (військово-медичної підготовки) у воєнний і мирний час. На практичних заняттях обов'язково відпрацьовуються нормативи з військово-медичної підготовки.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	2
1	Поняття про тактичну медицину
2	Допомога під вогнем (у секторі обстрілу)
3	Допомога на полі бою (у секторі укриття)
4	Серцево-судинні порушення

1	2
5	Види ушкоджень
6	Засоби індивідуального медичного оснащення
7	Евакуація пораненого в укриття в бойових і небойових умовах. Способи та методи пересування з пораненим
8	Послідовність надання медичної допомоги

Тема № 1. Поняття про тактичну медицину.

Заняття 1. Поняття про тактичну медицину. Причини загибелі при травмі. Етапи надання допомоги. Поняття про домедичну допомогу.

Тема № 2. Допомога під вогнем (у секторі обстрілу).

Заняття 1-2. Допомога під вогнем (у секторі обстрілу). Рани, кровотечі. Зупинка кровотечі. Накладання джгута собі та іншому військовослужбовцю.

Тема № 3. Допомога на полі бою (у секторі укриття).

Заняття 1-2. Допомога на полі бою (у секторі укриття). Порушення основних життєво важливих функцій організму. Гострі порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Установлення назофарингеальної трубки. Непритомність. Безпечне положення.

Заняття 3. Поранення грудей. Огляд грудної клітки. Використання герметизуючих наклейок. Поранення легені. Напружений пневмоторакс. Техніка голкової декомпресії грудної порожнини.

Заняття 4. Принцип тампонування ран. Використання кровоспинної марлі. Використання та принцип дії гемостатичних засобів. Послаблення джгута.

Тема № 4. Серцево-судинні порушення.

Заняття 1. Серцево-судинні порушення. Ознаки зупинки серця. Визначення смерті пораненого. Серцево-легенева реанімація.

Тема № 5. Види ушкоджень.

Заняття 1. Надання домедичної допомоги при переломах, вивихах, розтягах. Пов'язки на голову, шию, кінцівки. Використання биндажу. Техніка накладання тиснучої пов'язки. Накладання шин.

Заняття 2. Надання домедичної допомоги при опіках, відмороженнях та кліматичних ураженнях.

Тема № 6. Засоби індивідуального медичного оснащення.

Заняття 1. Засоби індивідуального медичного оснащення. Медична укладка, аптечка медична військова індивідуальна: призначення, комплектація. Правила використання.

Тема № 7. Евакуація пораненого в укриття в бойових і небойових умовах. Способи та методи пересування з пораненим.

Заняття 1. Евакуація пораненого в укриття в бойових і небойових умовах.

Тема № 8. Послідовність надання медичної допомоги.

Заняття 1. Відпрацювання послідовності надання допомоги (навчальна

кімната, зал). Робота за алгоритмом MARCH: зупинка кровотечі, накладання джгутів, усунення западання язика, герметизація грудної порожнини, використання голки для декомпресії, тампонування ран, накладання тиснучої пов'язки, евакуація.

2.8. Фізична підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати організацію та забезпечення, зміст, форми і методи фізичної підготовки, особливості її проведення в підрозділах з різною специфікою; порядок перевірки та оцінки фізичної підготовки;

уміти навчати фізичним вправам, прийомам і діям; планувати, вести облік і проводити всі форми фізичної підготовки.

Методичні вказівки

Фізична підготовка сержантів спрямована на підтримку їх фізичної готовності до службово-бойової діяльності, зміцнення здоров'я, загартування, удосконалення методичних умінь і навиків у керівництві фізичною підготовкою, її організації та проведенні. Кожний сержант несе особисту відповідальність за свою фізичну підготовленість і зобов'язаний систематично займатися фізичними вправами та бути постійно фізично готовим до виконання поставлених завдань.

Фізичні вправи, передбачені програмою підготовки, вивчаються та тренуються на навчальних заняттях. Крім того, удосконалення фізичних вправ, прийомів та дій проводиться під час інших форм фізичної підготовки (ранкова фізична зарядка, спортивно-масова робота, фізичне тренування в умовах службово-бойової діяльності, індивідуальне фізичне тренування).

При плануванні занять з фізичної підготовки до їх змісту включати фізичні вправи, прийоми та дії, визначені розділом V Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України, затвердженої наказом МВС від 13.10.2014 № 1067, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 31.10.2014 за № 1375/26152 (зі змінами), з урахуванням категорій та вікових груп військовослужбовців.

2.9. Стройова підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати вимоги положень Стройового статуту ЗСУ, обов'язки командира перед шиккуванням і в строю, методика навчання стройових прийомів та управління строями відділення і взводу, методи стройового навчання;

уміти перевіряти зовнішній вигляд підлеглих, зразково виконувати стройові прийоми та дії, передбачені Стройовим статутом ЗСУ, методично правильно навчати підлеглих, проводити заняття зі стройової підготовки, підтримувати дисципліну строю і вимагати точного виконання підрозділом команд і сигналів, а військовослужбовцями – своїх обов'язків.

Методичні вказівки

Стройова підготовка має сприяти подальшому виробленню у сержантів стройової виправки та підтриманню зразкового зовнішнього вигляду.

Стройова підготовка здійснюється як на планових заняттях, так і на заняттях з інших предметів навчання, а також при всіх шикунаннях і пересуваннях у повсякденному житті, на яких удосконалюються їх навички у виконанні стройових прийомів без зброї та зі зброєю, а також у командуванні строями.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Організація і методика проведення заняття щодо виконання стройових прийомів та руху без зброї
2	Організація і методика проведення заняття щодо виконання стройових прийомів та руху зі зброєю
3	Організація і методика проведення заняття «Строї відділення (взводу) у пішому порядку»
4	Організація і методика проведення заняття «Строї підрозділу на машинах»
5	Контрольні заняття. Стройові огляди

Тема № 1. Організація і методика проведення заняття щодо виконання стройових прийомів і руху без зброї.

Заняття 1. Методика виконання стройових прийомів і руху без зброї. (Стройове положення. Повороти на місці. Рух стройовим кроком. Повороти під час руху. Виконання військового вітання на місці та під час руху. Вихід зі строю, повернення у стрій, підхід до начальника та відхід від нього).

Тема № 2. Організація і методика проведення заняття щодо виконання стройових прийомів та руху зі зброєю.

Заняття 1. Методика виконання стройових прийомів і руху зі зброєю. (Стройове положення зі зброєю. Виконання прийомів з автоматом на місці. Військове вітання зі зброєю. Повороти і рух зі зброєю. Вихід зі строю, повернення у стрій, підхід до начальника зі зброєю та відхід від нього).

Тема № 3. Організація і методика проведення заняття «Строї відділення (взводу) у пішому порядку».

Заняття 1. Стройове злагодження відділення (взводу). (Відділення (взвод) у розгорнутому строю. Відділення (взвод) у похідному строю. Перешикунання відділення. Виконання військового вітання).

Тема № 4. Організація і методика проведення заняття «Строї підрозділу на машинах».

Заняття 1. Злагодження взводу під час дій на машинах. (Взвод у розгорнутому строю. Основні команди (сигнали) з управління машинами. Взвод у похідному строю. Перешикунання взводу з лінії машин у колону та з колони в лінію машин).

Тема № 5. Контрольні заняття. Стройові огляди.

Заняття 1. Методика організації та проведення контрольних занять. Робота командира відділення (взводу) щодо підготовки особового складу озброєння та техніки до проведення стройового огляду.

2.10. Технічна підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати матеріальну частину штатної техніки, правила її експлуатації та зберігання, порядок перевірки технічного стану агрегатів і механізмів бойових машин, які знаходяться на озброєнні в підрозділі;

уміти в повному обсязі використовувати бойові та технічні можливості штатної техніки, обслуговувати машини, здійснювати перевірку технічного стану агрегатів і механізмів, уміти організувати роботу відділення з підтримання машин у бойовій готовності.

Методичні вказівки

Головна увага на заняттях з технічної підготовки звертається на глибоке вивчення штатної техніки, правил її експлуатації та обслуговування, набуття (удосконалення) практичних умінь та навичок у підготовці штатної техніки до застосування. Вивчення матеріальної частини техніки і вдосконалення практичних навиків з експлуатації та обслуговування машин проводиться, як правило, у парках і технічних класах з використанням навчально-тренувальних засобів.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Вимоги керівних документів щодо організації експлуатації ОВТ в НГУ
2	Обов'язки командира щодо утримання техніки в постійній бойовій готовності
3	Призначення, тактико-технічні характеристики ОВТ військової частини (підрозділу)
4	Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання
5	Кабіна, кузов і додаткове обладнання
6	Контрольний огляд автомобіля (БТР, БА) перед виходом з парку та в дорозі. Щоденне технічне обслуговування
7	Експлуатаційні матеріали. Заходи безпеки при користуванні отруйними речовинами та спеціальними рідинами
8	Заходи безпеки під час проведення ТО та ремонту ОВТ
9	Правила водіння транспортних засобів у колонах. Рух у житловій та пішохідній зонах
10	Внутрішній порядок та розпорядок роботи в парку
11	Запобігання пригодам з автомобільною технікою

Тема № 1. Вимоги керівних документів щодо організації експлуатації ОВТ в НГУ.

Заняття 1. Законодавство України, нормативні акти МВС, накази і

директиви командувача Національної гвардії України, які регламентують порядок та організацію експлуатації ОВТ у НГУ.

Тема № 2. Обов'язки командира відділення щодо утримання техніки в постійній бойовій готовності.

Заняття 1. Обов'язки командира відділення щодо утримання техніки в постійній бойовій готовності.

Тема № 3. Призначення, тактико-технічні характеристики ОВТ військової частини (підрозділу).

Заняття 1. Тактико-технічні характеристики АТ військової частини. Основні механізми та системи автомобіля, їх призначення та розташування.

Заняття 2. Тактико-технічні характеристики БТОТ. Основні правила експлуатації БТОТ, основні види озброєння БТОТ.

Тема № 4. Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання.

Заняття 1. Вимоги до технічного стану та обладнання транспортних засобів. Можливі наслідки експлуатації несправних транспортних засобів. Вимоги щодо технічного стану кермового управління, робочого гальма, трансмісії, коліс, шин, кузова, вантажної платформи, зчеплювальних пристроїв, зовнішніх світлових приладів, додаткового обладнання.

Тема № 5. Кабіна, кузов і додаткове обладнання.

Заняття 1. Обладнання кабіни, кузова автомобіля. Розташування і кріплення світлотехнічного і протипожежного обладнання, засобів буксирування, водійського та шанцевого інструменту, запасних частин і приладдя (ЗІП). Будова і робота системи обігріву та вентиляції кабіни.

Тема № 6. Контрольний огляд автомобіля (БТР, БА) перед виходом з парку та в дорозі. Щоденне технічне обслуговування.

Заняття 1. Вимоги щодо проведення контрольного огляду автомобіля (БТР, БА) перед виходом з парку та в дорозі. Перелік робіт із щоденного ТО машини. Усунення несправностей, виявлених під час контрольного та щоденного ТО.

Тема № 7. Експлуатаційні матеріали. Заходи безпеки при користуванні отруйними речовинами та спеціальними рідинами.

Заняття 1. Бензин (дизельне пальне), масла та мастила, що застосовуються на автомобілях. Найпростіші способи визначення їх якості. Заправні дані. Норми витрати. Заходи щодо економії пального, мастильних та експлуатаційних матеріалів.

Властивості та правила застосування отруйних технічних речовин. Заходи безпеки під час роботи з паливом та спеціальними рідинами. Вплив отруйних технічних речовин на організм людини. Надання долікарської допомоги.

Тема № 8. Заходи безпеки під час проведення ТО та ремонту ОВТ.

Заняття 1. Заходи безпеки під час проведення технічного обслуговування і

ремонту ОВТ, ознайомлення із заходами безпеки ділянок у пункті технічного обслуговування і ремонту.

Тема № 9. Правила водіння транспортних засобів у колонах. Рух у житловій та пішохідній зонах.

Заняття 1. Підготовка транспортного засобу до руху в колоні. Вивчення маршруту руху. Шиккування колони. Керування колоною на марші, передавання сигналів по колоні. Обов'язки водіїв під час руху в колоні. Сигнали військового регулювальника. Порядок руху транспортних засобів у складі колони: початок руху, витягування колони, швидкість руху, дистанція, рух населеними пунктами, на мостах, підйомах та спусках. Заборона обгону. Особливості водіння транспортних засобів у колоні в нічних умовах з використанням світломаскувальних пристроїв та приладів нічного бачення.

Тема № 10. Внутрішній порядок та розпорядок роботи в парку. Елементи парку військової частини.

Заняття 1. Організація внутрішнього порядку в парку, утримання та зберігання ОВТ, спеціальних споруд, складів, підтримка порядку в парку та дотримання протипожежних заходів. Закріплення території за підрозділами. Таблички та покажчики. Технологічний процес ТО та ремонту машин у парку.

Розпорядок роботи парку, пункту технічного обслуговування і ремонту тощо.

Тема № 11. Запобігання пригодам з автомобільною технікою.

Заняття 1. Вимоги наказів та директив щодо запобігання пригодам з автомобільною технікою. Причини пригод. Основні заходи щодо безпеки руху транспортних засобів у різних дорожніх умовах. Дії водія в небезпечній та аварійній обстановці. Обов'язки водія щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам. Відповідальність водіїв за скоєні пригоди з автомобільною технікою. Фактори, що впливають на працездатність водія (механіка-водія).

2.11. Спеціальна підготовка

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати вимоги керівних документів за напрямком діяльності; обов'язки відповідно до штатно-посадового призначення та в порядку взаємозамінності по інших спеціальностях відділення, взводу, роти (батареї);

уміти працювати на штатній бойовій техніці, приладах, засобах зв'язку, на озброєнні, правильно експлуатувати їх із дотриманням правил безпеки, виявляти і усувати найпростіші несправності;

підготувати відділення, взвод, батарею до виконання завдань у різних умовах бойової обстановки.

Методичні вказівки

Тематика спеціальної підготовки визначається командирами військових частин, керівниками структурних підрозділів за напрямками діяльності та

затверджується командирами військових частин, начальниками органів військового управління за погодженням із директорами (начальниками) структурних підрозділів Головного управління НГУ.

2.13. Гендерна компетентність

За результатами вивчення військовослужбовці повинні:

знати основні положення Законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», які містять визначення дискримінації за ознакою статі, основні механізми реалізації гендерної рівності в діяльність Національної гвардії України;

уміти застосовувати та використовувати особовим складом отримані знання щодо гендерної компетентності під час виконання службово-бойових (бойових) завдань та в повсякденній діяльності.

Методичні вказівки

Основним завданням предмета є вивчення сержантами підходів до розуміння гендерної термінології («гендер», «гендерна рівність», «гендерні стереотипи», «гендерний мейнстрімінг» тощо), причини виникнення гендерної нерівності в контексті співвідношення паритетної демократії та гендерної рівності, основних положень Законів України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», які містять визначення дискримінації за ознакою статі. Наголошено на важливості точного розуміння особовим складом профілактики й подолання таких негативних соціальних явищ під час виконання службово-бойових (бойових) завдань та в повсякденній діяльності.

Тематичний розрахунок

№ теми	Теми навчання
1	Засади розуміння гендеру та гендерної рівності
2	Законодавче регулювання та міжнародні стандарти гендерної рівності

Тема № 1. Засади розуміння гендеру та гендерної рівності

Заняття 1. Основні підходи до розуміння гендерної термінології. Поняття та види дискримінації, сексизм та позитивні дії.

Тема № 2. Законодавче регулювання та міжнародні стандарти гендерної рівності.

Заняття 1. Міжнародно-правові стандарти гендерної рівності. Діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення гендерної рівності.

V. Методичні рекомендації щодо використання положень Програми індивідуальної підготовки сержантського складу Національної гвардії України

1. У цій Програмі приведено приблизну тематику занять, що проводяться на заняттях (зборах), спрямовану на підвищення професійної майстерності військовослужбовців сержантського складу.

Залежно від специфіки завдань, які виконує військова частина (підрозділ), тематика занять може уточнюватися та доповнюватися за рішенням командира (начальника).

2. Перелік предметів індивідуальної підготовки, тематичний розрахунок годин та їх зміст можуть бути уточнені наказами командувача Національної гвардії України, розпорядженнями Головного управління НГУ.

3. Положення цієї Програми містять рекомендації щодо вироблення єдиної дієвої системи організації та проведення заходів індивідуальної підготовки сержантського складу НГУ.

**Заступник командувача
Національної гвардії України
генерал-лейтенант**

Олександр НАБОК

Додаток 1
до Програми індивідуальної підготовки
сержантського складу
Національної гвардії України
(підпункт 1.3 пункту 1, розділу II)

ПЛАН¹

індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу військової частини 0000
Національної гвардії України на 20__ рік

¹ План індивідуальної підготовки сержантського складу розробляється в штабі військової частини як додаток до Плану підготовки (бойової підготовки) військової частини та відпрацьовується з урахуванням пропозицій, які надійшли від батальйонів (окремих рот).

**I. Типовий розрахунок годин за предметами навчання
а) для сержантів, які мають підпорядкований особовий склад**

№ з/п	Предмети навчання	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	Примітка
1	<i>Тактична підготовка</i>	2	2	2	2	2	Збори	2	2	2	2	2	Збори	
2	<i>Вогнева підготовка</i>	1	-	1	-	1		-	1	-	1	-		
3	<i>Методична підготовка</i>	-	1	-	-	1		1	-	1	-	1		
4	<i>Військова педагогіка та психологія</i>	-	-	1	-	1		-	1	-	1	-		
5	<i>Військово-інженерна підготовка</i>	-	1	-	1	-		1	-	-	-	-		
6	<i>Військова топографія</i>	1	-	-	1	-		-	-	1	-	1		
7	<i>Військово-медична підготовка</i>	-	1	-	1	-		1	-	1	-	1		
8	<i>Фізична підготовка</i>	1	-	-	-	-		-	1	-	1	-		
9	<i>Стройова підготовка</i>	-	1	-	1	-		-	-	-	1	-		
10	<i>Технічна підготовка</i>	-	-	1	-	1		1	-	1	-	1		
11	<i>Спеціальна підготовка</i>	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-		
12	<i>Гендерна компетентність</i>	1	-	1	-	-		-	1	-	-	-		
	Всього	6	6	6	6	6	12	6	6	6	6	6	12	

б) для сержантів, які не мають підпорядкованого особового складу

№ з/п	Предмети навчання	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	Примітка	
1	Тактична підготовка	1	1	1	1	1	Збори	1	1	1	1	1	Збори		
2	Вогнева підготовка	1	-	1	-	1		-	1	-	1	-		-	
3	Методична підготовка	-	1	-	-	1		1	-	1	-	1		1	
4	Військова педагогіка та психологія	-	-	1	-	1		-	1	-	1	-		-	
5	Військово-інженерна підготовка	-	1	-	1	-		1	-	-	-	-		-	
6	Військова топографія	1	-	-	-	-		-	-	1	-	-		1	
7	Військово-медична підготовка	-	1	-	1	-		1	-	1	-	-		1	
8	Фізична підготовка	1	-	1	-	-		-	1	-	-	1		-	
9	Стройова підготовка	-	1	-	1	-		-	-	-	-	1		-	
10	Технічна підготовка	1	-	1	-	1		1	-	1	-	-		1	
11	Спеціальна підготовка	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		1	
12	Гендерна компетентність	-	-	-	1	-		-	1	-	-	-		-	
	Всього	6	6	6	6	6	12	6	6	6	6	6	12		

II. Склад навчальних груп ²

Група	Склад групи	Керівник ³ групи	Заступник ⁴ керівника групи
1	2	3	4
1	<i>(Управління частини - рядовий та сержантський склад)</i> Штаб-сержанти, начальники груп, спеціалісти зв'язку, діловоди-(сержанти).....	Заступник командира частини	Головний сержант військової частини
Групи сержантського складу, які мають підпорядкований особовий склад (командири відділення, ГСВ) та інструкторський склад			
2	Інструктор з БП	Заступник командира частини	Командир групи (відділення) інструкторів
3	Сержантський склад пб	Заступник командира батальйону	Головний сержант батальйону
4	Сержантський склад сб (з КЕОП)	Заступник командира батальйону	Головний сержант батальйону
5	Сержантський склад боп	Заступник командира батальйону	Головний сержант батальйону
Групи сержантського складу, які не мають підпорядкованого особового складу			
6	Начальник варті, помічник начальника варті, старший кінолог, кінолог....	ЗНШ	Головний сержант військової частини

² Складається з урахуванням особливостей діяльності даної категорії (логістика, техніка, інженери, підрозділи артилерії, протиповітряної оборони, медичні працівники тощо).

³ Офіцер управління частини (підрозділу), який відповідає за організацію заходів бойової підготовки.

⁴ Головний сержант підрозділу, який відповідає за проведення заходів бойової підготовки.

1	2	3	4
7	СМЗ, начальник складу, начальник їдальні, начальник КТП, інспектор (з безпеки дорожнього руху), старший водій....	ЗКЧ (за напрямком)	Головний сержант військової частини
8	Фельдшер, санітарні інструктори, бойові медики,	НМС	Начальник медичного пункту

Посада
військове звання

підпис

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Додаток 2
до Програми індивідуальної
підготовки сержантського складу
Національної гвардії України
(підпункт 1.3 пункту 1 розділу II)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Посада
військове звання

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

____.____.20____

ПЛАН⁵

проведення індивідуальної підготовки військовослужбовців сержантського складу батальйону
(окремої роти) _____ Національної гвардії України

⁵ План розробляється в батальйоні (окремій роті) військової частини на місяць.

I. Склад навчальних груп

Номер групи/ підгрупи	Склад групи	Кількість	Керівник групи	Заступник керівника групи
Група сержантського складу, що має підпорядкований особовий склад (командири відділення, ГСВ)				
1	<i>Сержантський склад 1-го ПБ</i>	32	Заступник командира батальйону	Головний сержант батальйону
Підгрупи сержантського складу, що мають підпорядкований особовий склад				
1а	Сержантський склад 1-ї роти	11	Командир роти	Головний сержант роти
1б	Сержантський склад 2-ї роти	11	Командир роти	Головний сержант роти
1в	Сержантський склад 3-ї роти	10	Командир роти	Головний сержант роти
Група сержантського складу, що не має підпорядкованого особового складу				
2	Фельдшер батальйону, СМЗ, санітарний інструктор, старший кінолог, кінолог, старший водій.....	11	Заступник командира батальйону	Головний сержант батальйону

II. Типовий розрахунок тематики та часу за предметами навчання**а) сержанти, які мають підпорядкований особовий склад**

№ з/п	Група	Дата	Тактична підготовка		Вогнева підготовка	Методична підготовка	Військова педагогіка та психологія	Стройова підготовка	Технічна підготовка	Спеціальна підготовка
			загально-військова підготовка	тактика при виконанні спеціальних завдань						
1	1а	04.05.2022	6/2 (1) (клас)	3/1 (1) (клас)	5/1 (1) (вогневе містечко)	2/1 (1) (клас)	4/1 (1) (клас)	-	3/1 (1) (парк, ПТОР)	-
2	1б	10.05.2022	6/2 (1) (клас)	3/1 (1) (клас)	5/1 (1) (вогневе містечко)	2/1 (1) (клас)	4/1 (1) (клас)	-	3/1 (1) (парк, ПТОР)	-
3	1в	04.05.2022	6/2 (1) (клас)	3/1 (1) (клас)	5/1 (1) (вогневе містечко)	2/1 (1) (клас)	4/1 (1) (клас)	-	3/1 (1) (парк, ПТОР)	-

Умовні позначки: 1/1 (2) – № теми/№ заняття (час, тривалість), (клас, вогневе містечко, парк тощо) – місце проведення заняття

б) сержанти, які не мають підпорядкований особовий склад

№ з/п	Група	Дата	Тактична підготовка		Вогнева підготовка	Методична підготовка	Військова педагогіка та психологія	Стройова підготовка	Технічна підготовка	Спеціальна підготовка
			загально-військова підготовка	тактика при виконанні спеціальних завдань						
1	2	04.05.2022	6/2 (1) (клас)	-	5/1 (1) (вогневе містечко)	2/1 (1) (клас)	4/1 (1) (клас)	-	3/1 (1) (парк, ПТОР)	2/2 (2) (клас)

*Довідково. При нечисленній кількості військовослужбовців у групі підготовки, групи дозволяється об'єднувати для проведення занять.
Дата проведення занять залежить від службового навантаження, виконання завдань за призначенням.
Зміна дати проведення занять відбувається за погодженням командира, який затвердив план.*

Посада
військове звання

підпис

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Додаток 3
до Програми індивідуальної підготовки
сержантського складу Національної
гвардії України
(підпункт 2.2 пункту 2 розділу II)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Посада
військове звання

Ім'я ПРИЗВИЩЕ

____.____.20____

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

з військовослужбовцями сержантського складу (які не мають підпорядкованого особового складу)
_____ військової частини 0000

Час проведення	Предмети навчання та питання, що розглядаються	Місце проведення	Хто проводить	Примітка
1	2	3	4	5
09.00 – 09.50	Тактична підготовка (Загальновійськова тактика) Тема № 6. Відділення в наступі. Заняття 2. Робота командира відділення з організації наступу в різних умовах. (Робота командира відділення після отримання завдання. З'ясування завдання. Оцінка обстановки та вивчення противника. Проведення бойового розрахунку відділення. Бойовий наказ командира відділення. Підготовка відділення до наступу. Практична робота командира відділення з контролю та перевірки готовності відділення до дій).	Клас	КР, ГСР	

1	2	3	4	5
Заняття зі спеціальної підготовки проводяться за тематикою керівників навчальних груп (за напрямками роботи відповідно до ВОС)				
10.00 – 10.50	<p style="text-align: center;">Спеціальна підготовка (для медиків)</p> <p>Тема № 2. Допомога на полі бою (у секторі укриття). Заняття 2. Допомога на полі бою (у секторі укриття). Порушення основних життєво важливих функцій організму. Гострі порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Установлення назофарингеальної трубки. Неприємність. Безпечне положення</p>	Медичний пункт	НМС, Інструктор з БП	
10.00 – 10.50	<p style="text-align: center;">Спеціальна підготовка (для водіїв)</p> <p>Тема № 2. Автомобільне (ремонтне) відділення, взвод на марші. Заняття 2. Визначення завдань водіям, ремонтникам щодо здійснення маршу. Замикання колон. Дії у складі замикання колон на марші. Місце ремонтного відділення в колоні. Дії ремонтного відділення з прибуттям у район привалу (відпочинку). Дії з надання технічної допомоги водіям (екіпажам) в усуненні несправностей машин. Розгортання майстерні, організація робочого місця</p>	Парк	ЗКЧ з ОТ(НТЧ)	
10.00 – 10.50	<p style="text-align: center;">Спеціальна підготовка (для зв'язківців)</p> <p>Тема № 2. Дії підрозділів зв'язку при виконанні завдань за призначенням. Заняття 2. Одержання і з'ясування завдань. Вибір місця для розгортання апаратних зв'язку. Визначення завдання екіпажам. Дії екіпажів під час розгортання апаратних зв'язку і польових кабельних ліній зв'язку, відпрацювання нормативів</p>	Клас	Начальник зв'язку	
10.00 – 10.50	<p style="text-align: center;">Спеціальна підготовка (СМЗ, нач. складу)</p> <p>Тема № 2. Збереження стрілецької зброї. Порядок організації і проведення навантажувально-розвантажувальних робіт. Заняття 2. Керівні документи щодо оформлення накладної по прийому стрілецької зброї на склад. Порядок організації навантажувально-розвантажувальних робіт стрілецької зброї на складі, сховищі. Порядок організації та здійснення прийому-видачі матеріальних засобів з документальним оформленням</p>	Клас	ЗКЧ з Т	

1	2	3	4	5
11.00 – 11.50	<p align="center">Вогнева підготовка</p> <p>Тема № 5. Управління вогнем відділення в обороні. Заняття 1. Робота командира відділення з організації вогню у обороні. (Вивчення та оцінка місцевості в інтересах розв'язання вогневих задач; призначення орієнтирів і кодування місцевих предметів; організація розвідки цілей спостереженням; вибір вогневих позицій; постановка вогневих задач вогневим засобам, бойовим машинам; підготовка вихідних даних для стрільби по рубіжах можливого появилення противника; встановлення сигналів керування вогнем)</p>	Вогневе містечко	КР, ГСР Інструктор з БП	
12.00 – 12.50	<p align="center">Методична підготовка</p> <p>Тема № 2. Організація і методика проведення занять. Заняття 1. Організація і методика проведення занять з тактичної підготовки. (Організація і методика проведення тактичних (тактико-стройових) занять з відділенням (взводом). Порядок проведення злагодження відділення (взводу), бойові стрільби відділень (взводів), документи, що відпрацьовуються (мішенева обстановка, розрахунок мішеней, боєприпасів, план проведення злагодження тощо)</p>	Клас	ЗКБ (КР, ГСР)	
15.00 – 15.50	<p align="center">Військова педагогіка та психологія</p> <p>Тема № 4. Порядок організації роботи з особовим складом. Заняття 1. Організація роботи з особовим складом</p>	Клас	ЗКР з МПЗ ГСР	
16.00 – 16.50	<p align="center">Технічна підготовка</p> <p>Тема № 3. Тема № 3. Призначення, тактико-технічні характеристики ОВТ військової частини (підрозділу). Заняття 1. Тактико-технічні характеристики АТ військової частини. Основні механізми та системи автомобіля, їх призначення та розташування</p>	Парк	НАС, НБТС (КР, ГСР)	

Посада

військове звання

підпис

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Посада
військове звання

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

____.____.20____

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

з військовослужбовцями сержантського складу (які мають підпорядкований особовий склад)
1 патрульного батальйону військової частини 0000
у _____ 20__ року

Час проведення	Предмети навчання та питання, що розглядаються	Місце проведення	Хто проводить	Примітка
1	2	3	4	5
____.____.20__, _____.____.20__				
09.00 – 09.50	<p>Тактична підготовка (Загальновійськова тактика) Тема № 6. Відділення в наступі. Заняття 2. Робота командира відділення з організації наступу в різних умовах. (Робота командира відділення після отримання завдання. З'ясування завдання. Оцінка обстановки та вивчення противника. Проведення бойового розрахунку відділення. Бойовий наказ командира відділення. Підготовка відділення до наступу. Практична робота командира відділення з контролю та перевірки готовності відділення до дій)</p>	Клас	КР, ГСР	

1	2	3	4	5
10.00 – 10.50	<p align="center">Тактична підготовка (Тактика при виконанні спеціальних завдань)</p> <p>Тема № 3. Підрозділ під час здійснення заходів правового режиму надзвичайного стану. Заняття 1. Загальні положення про правовий режим надзвичайного стану. Заходи, до яких залучатиметься особовий склад відділення під час його введення. Сили і засоби, які залучаються до виконання заходів правового режиму надзвичайного стану. Види варт та військових нарядів (елементів бойового порядку), у складі яких відділення виконує поставлені завдання, їх призначення, підпорядкування та тактика дій. Обов'язки посадових осіб, у якості яких виконує поставлені завдання командир відділення та підпорядкований особовий склад</p>	Клас	КР, ГСР	
11.00 – 11.50	<p align="center">Вогнева підготовка</p> <p>Тема № 5. Управління вогнем відділення в обороні. Заняття 1. Робота командира відділення з організації вогню в обороні. (Вивчення та оцінка місцевості в інтересах розв'язання вогневих задач; призначення орієнтирів і кодування місцевих предметів; організація розвідки цілей спостереженням; вибір вогневих позицій; постановка вогневих задач вогневим засобам, бойовим машинам; підготовка вихідних даних для стрільби по рубіжах можливого появилення противника; встановлення сигналів керування вогнем)</p>	Вогневе містечко	КР, ГСР Інструктор з БП	
12.00 – 12.50	<p align="center">Методична підготовка</p> <p>Тема № 2. Організація і методика проведення занять. Заняття 1. Організація і методика проведення занять з тактичної підготовки. (Організація і методика проведення тактичних (тактико-стройових) занять з відділенням (взводом). Порядок проведення злагодження відділення (взводу), бойові стрільби відділень (взводів), документи що відпрацьовуються (мішенева обстановка, розрахунок мішеней, боєприпасів, план проведення злагодження тощо)</p>	Клас	ЗКБ (КР, ГСР)	

1	2	3	4	5
15.00 – 15.50	<p align="center">Військова педагогіка та психологія</p> <p>Тема № 4. Порядок організації роботи з особовим складом. Заняття 1. Організація роботи з особовим складом</p>	Клас	ЗКР з МПЗ ГСР,	
16.00 – 16.50	<p align="center">Технічна підготовка</p> <p>Тема № 3. Призначення, тактико-технічні характеристики ОВТ військової частини (підрозділу). Заняття 1. Тактико-технічні характеристики АТ військової частини. Основні механізми та системи автомобіля, їх призначення та розташування</p>	Парк	НАС, НБТС (КР, ГСР)	

Посада**військове звання**

підпис

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Директива командувача Національної гвардії України від 07.12.2021 № Д-25 «Про організацію підготовки Національної гвардії України у 2022, 2023 роках».
2. Наказ командувача Національної гвардії України від 06.10.2021 № 456 «Про затвердження Інструкції з оформлення військових публікацій у Національній гвардії України».
3. Наказ командувача Національної гвардії України від 15.03.2019 № 144 «Про затвердження Інструкції з організації і проведення зборів з особовим складом Національної гвардії України».
4. Наказ командувача Національної гвардії України від 06.03.2017 № 138 «Про затвердження Програми з бойової та спеціальної підготовки підрозділів Національної гвардії України».
5. Наказ командувача Національної гвардії України від 27.09.2021 № 426 «Про організацію діяльності сержантського складу Національної гвардії України».
6. Наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 № 238 «Про затвердження Бойового статуту механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України, частина III (взвод, відділення, екіпаж)».

